

PRIMORSKI DNEVNIK

Poština plačana v gotovini
Abb. postale I grupo

- Cena 90 lir

Leto XXIX. Št. 23 (8425)

TRST, sobota, 27. januarja 1973

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni »Dobrodo« v Govecu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni »Slovenija« pod Vojškim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasluženi Evropi.

PRED DOKONČNO PREKINITVIJO SOVRAŽNOSTI V JUŽNEM VIETNAMU

V PARIZU BODO DANES PODPISALI MIROVNI SPORAZUM O VIETNAMU

V francosko glavno mesto so že prispeli zunanji ministri štirih vlad, ki bodo podpisali dokumente - Premirje se bo začelo v nedeljo ob 8. uri - V ponedeljek bodo prispeli v Saigon prvi člani mednarodne komisije

PARIZ, 26. — V Parizu je že vse nared za jutrišnje slovesnost, med katero bodo podpisali mirovni sporazum o Vietnamu. Nekaj ur nato bo stopila v veljavo prekinitve ognja in sicer ob 8. uri po vietnamskem času, ob 19. po washingtonskem in ob 1. po italijanskem. Predstavniki velikih svetovnih tiskovnih agencij in največjih dnevnikov so si danes lahko ogledali veliki salon bivšega hotela »Majestic«, v katerem bodo zunanji ministri štirih strani, ki so vpleteni v vojno (Rogers za ZDA, Trinh za Severni Vietnam, Thi Binhova za ZRV, Van Lam za Južni Vietnam) jutri podpisali zgodovinsko listino, o kateri sta se Kissinger in Le Duc Tho pogajala toliko časa. Novebden od obeh velikih pogajalcev ne bo prisoten pri slovesnosti: Kissinger je ostal v Washingtonu, Thop pa je že odpotoval v Moskvo, od kod bo odletel v Hanoi. V istem salonu so se štiri delegacije ZDA, Severnega Vietnama, Južnega Vietnama in ZRV sestajale na zadnjih konferencah o miru v Vietnamu.

Najprej bodo ob 11. uri štirje zunanji ministri ob prisotnosti veleposlanikov štirih držav članic mednarodne komisije, ki jo nadzorovala izvajanje premirja, podpisali 32 pol. Ob 15. uri pa bosta severnovietnamski zunanji ministri Trinh in ameriški državni tajnik Roger Podpisa dodatni sporazum, ki predvideva tudi nevtralizacijo min, s katerimi so Američani zaminirali

redu krajši sprejem, v teku katerega bodo proslavili podpis sporazuma.

Današnji dan v Parizu je označala velika diplomatska dejavnost ter Thojev odhod v Hanoi. V trenutku, ko je zapuščal Pariz, mesto, v katerem so bila pogajanja med njim in posebnim Nixonovim svetovalecem Kissingerjem, je Thoj opisal nekatere težke trenutke, ki so se pojavili v teku pogajanj in ki jih je bilo treba premostiti. Izjavil je, da bo zelo verjetno v prihodnjih dneh obiskal Saigon.

Na diplomatskem področju smo bili priča obiskom raznih funkcionarjev štirih držav, ki nadzorujejo komisije (Kanada, Madžarska, Poljska in Indonezija) v delegacijah Severnega Vietnama in ZRV. Indonezijski veleposlanik gen. Askari je obiskal Thi Binhovo, ki je že prej sprejela madžarskega in poljskega veleposlanika, jutri pa bo zelo verjetno sprejela še kanadskega.

Ministrski podpredsednik in zunanji minister Severnega Vietnama Nguyen Duy Trinh je obiskal fran-

coskega ministrskega predsednika Messmerja, s katerim se je zadržal v enournem pogovoru. Ob koncu je izjavil, da Pariz in Hanoi razpravljata o možnosti, da bi poiskali svoji diplomatski predstavitvi na stopnjo veleposlanstev. Dejal je tudi, da se bodo odnosi med Francijo in Severnim Vietnamom, ki so že zelo dobri, še izboljšali.

Ob koncu naj še omenimo sejo, katere so se udeležili izvedenci štirih delegacij, ki so se zadnjič preverili besedilo mirovnega sporazuma.

Prve skupine vojakov, ki bodo nadzirali izvajanje premirja bodo prispeli v Saigon v ponedeljek zjutraj. Na sedem skupin po 20 mož, ki bodo zasedle svoje položaje v notranosti dežele 48 ur kasneje. Na področju, ki je v rokah osvobodilnih sil bosta nadzorovali izvajanje premirja samo dve skupini. V prejšnjih dneh so o vlogi nadzorne komisije izrazili svoje dvome Saigonci, danes prihaja vest, da je ameriško poveljstvo v Saigonu izjavilo, da se bo zaneslo samo na podatke svojih opazovalcev, vsaj v začetku operacije za nadzorstvo. Kar zadeva informacije iz večjih mest, kot so Danang, Can Tho in druga, se bodo Američani poslužili agentov zloglasne vohunske mreže CIA, ki ima svoja gnezda v raznih konzularnih predstavništvih.

Južnovietnamski predsednik Van Thieu je še zaostrel policijski teror v državi. Tako je n. pr. prepovedal svobodno kroženje »komunistov«, ki jih policija lahko na mestu ustrela; policija mora tudi paziti, da ne bi prišlo do političnih shodov; taje je treba odstraniti vse zasluge osvobodilne fronte; zapleniti je treba vse orožje; policija mora takoj aretirati in izročiti sodnim oblastem vse tiste, ki bi sili šali hujskati ljudstvo; ravno tako je treba takoj zatreti katerikoli poskus manifestacije v prid osvobodilni fronti. Poleg tega pa je treba tudi najstrožje nastopiti proti tistim, ki »mislijo na dezertstvo«. Sploh je treba preprečiti vsi silami in sredstvi, pravi Thieujev razglas, poskus, da bi škodili politiki predsednika Thieuja.

V okviru ukrepov v vidu jutrišnje podpisa mirovnega sporazuma so saigonske oblasti ukazale, da morajo biti vladni funkcionarji v svojih uradih 24 ur na 24, tudi ob nedeljah. Vojaki ne smejo zapustiti kasarn brez posebnega dovoljenja. Kaže, da se Thieujeva vlada boji, da bi se partizani v hotopili v mesta v uniformah južnovietnamskih vojakov.

Mečtem piše »New York Times«, da so dosegli tajni sporazum, po katerem naj bi Severni Vietnam umaknil iz Laos in Južnega Vietnama 60.000 vojakov. Treba pa je

Južnovietnamska vojska bereta novice o prenehanju sovražnosti

Akcija CRI v prid vietnamskemu ljudstvu

RIM, 26. — Italijanski Rdeči križ je odprl nabiralno akcijo za pomoč žrtvam vojne v Indokini. Predsedništvo vlade je prispevalo v ta namen 10 milijonov lir. Akcija CRI sodi v okvir pobude, ki so jo sprožili RK Avstralije, Belgije, Finske, Kanade, Danske, Zahodne Nemčije, Francije, Japonske, Velike Britanije, Norveške, Nove Zelandije, Nižozemske, Švice in Švedske.

Kdor bi hotel prispevati v ta namen lahko vplača pri vseh podružnicah »Banca nazionale del lavoro« na tekoči račun CRI za pomoč vietnamskemu ljudstvu CRI - Rim 202202.

MEDPARLAMENTARNA KONFERENCA V HELSINKI

Sožitje in varnost v Evropi prispevek k miru na svetu

Jugoslovanski predstavnik Dapčević za ustanovitev sklada za obnovo Vietnama

HELSINKI, 26. — S svečano slovesnostjo so danes v finskiem parlamentu odprli dela konferencie medparlamentarne zveze posvečene vprašanjem evropske varnosti in sodelovanja. Prisoten je bil tudi finski predsednik Urho Kekkonen, ki je poudaril prispevek svoje države pri razvijanju evropske varnosti in sodelovanja v Evropi. Govoril je tudi mevanje v Evropi. Govoril je tudi o nevarnosti, ki nikakor ni lahka politika, je dejal. Ob koncu je še zazelal uspešno delo vsem delegatom.

Predhodno je spregovoril vodja finske parlamentarne delegacije Virolainen, ki je pozdravil vse prisotne in izjavil da je sedaj, ko so dosegli mir v Vietnamu, lažje govoriti o miru. Poudaril je tudi, da je to prvič, da predstavniki vseh parlamentov Evrope lahko razpravljajo o vprašanju varnosti na svoj celini. Virolainen je predlagal, da bi ustanovili stalni organ, »euroforum«, ki naj bi obravnaval vprašanja varnosti in sodelovanja v Evropi.

Med zasедanjem je podtajnik OZN Leonid Kutakov prebral poslanico generalnega tajnika Waldheima, v kateri je rečeno, da prispevajo prizadevanja za miroljubno sožitje in za sodelovanje v Evropi k okrepitvi miru na svetu.

Popoldne je bilo prvo plenarno zasédanje, med katerim so izvolili za predsednika konferencie domačini Virolainen. Po poročilu generalnega tajnika medparlamentarne zveze Italijana Terezia, so sprejeli delegati Jugoslavije Dapčević, SZ Šitikov in ZDA Stafford. Konferencie se namreč udeležujejo tudi parlamentarci iz ZDA in Kanade.

Dapčević je izrazil upanje, da bo do posameznih evropskih parlamentov kaj kmalu razpravljali o ustanovitvi posebnih skladov za obnovitev Vietnama.

Jutri bo drugo plenarno zasédanje, v teku katerega bodo ustanovili štiri komisije: prva bo obravnavala predloge v zvezi z varnostjo, druga gospodarske odnose, tretja znanstveno, tehnološko in kulturno sodelovanje in izmenjavo informacij, četrta pa bo skrbela za izdelavo raznih dokumentov.

Draginja vedno bolj pritiska

RIM, 26. — Osrednji statistični zavod je ugotovil, da je splošni indeks cene na debelo v decembru lani znašal 111,7, kar pomeni 1 odstotek več kot mesec poprej in 6,9 odstotka več kot decembra 1971. Isti zavod je ugotovil, da so bile cene potrošnega blaga lani decembra za 7,4 odst. večje kot decembra prejšnjega leta. V lanskem letu so se po podatkih osrednjega statističnega zavoda cene na debelo povečale za 4,1 odst., cene v posredni za 5,7 odst., cene v potrošni delavskih in uradniških družin pa za 5,6 odst.

Upoštevač povečanje cen tudi v novembru in v tem mesecu, predvidevajo, da se bo draginjska doklada

za prihodnje trimesecje povišala za nadaljnje štiri točke. Nekateri krogi v Rimu pa menijo, da bo draginjska doklada s februarjem večja za najmanj 5 do 6 točk zaradi večjega davčnega bremena na potrošniško blego z uvedbo davka na dodatno vrednost (IVA).

Sklenjen sporazum o sodnijskem izgonu med Italijo in SRJ

BEograd, 26. — V zvezenem tiskovnem znanju zunanje zadeve je bil danes parafiran sporazum o sodnijskem izgonu med Jugoslavijo in Italijo. Sporazum sta parafirala načelnik službe za mednarodnopravne posle Aleksander Jelić in načelnik oddelka za mednarodne pogodbe italijanskega zunanjega ministrstva Oberto Fabiani.

NA SKUPNI SEJI PREDSEDSTVA IN IO RK SZDL SLOVENIJE

Janez Vipotnik imenovan za ravnatelja radiotelevizije

Mitja Ribičič predlagan za novega predsednika RK SZDL

(Od našega dopisnika) LJUBLJANA, 26. — Dopoldne je bila v Ljubljani skupna seja predsedstva in izvršnega odbora Republiške konference socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije. Na njej so imenovali za novega direktorja radia in televizije Ljubljana dosežanega predsednika republiške konference socialistične zveze Janeza Vipotnika. Za novega predsednika republiške konference so predlagali Mitjo Ribičiča.

Predlog o teh spremembah je v uvodu podal predsednik centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije Franc Popit.

Manifestacija zadrugarjev v Rimu

RIM, 26. — V Rimu so začeli prihajati zadrugarji iz vse Italije, ki se bodo jutri udeležili množične manifestacije za okrepitev gospodarstva na novih osnovah zlasti pa še za okrepitev in povečanje družinskega gibanja. Poleg tega so prispeli tudi delegacije iz vseh italijanskih pokrajin, ki so se skupno z voditelji Vsestržavne zadrugne zveze srečale in pogovarjale z raznimi ministri in ministrskimi podtajniki. Delegacije zadrugarjev so sprejeli tudi predstavniki parlamentarnih skupin KD, KPI, PSI, PSDI in PRI ter predstavniki mešane skupine v poslanski zbornici in neodvisne leve v senatu.

Z njimi so voditelji zadrug razpravljali o razvoju zadrugništva v Italiji, njegovem delovanju in nujnosti, da se tudi v naši državi zadrugništvo konkretno podpre, da bo lahko še bolj kos zahtevam zadobne družbe zlasti pa še, da bo sposobno zaščititi koristi potrošnikov ne samo v trgovini marveč tudi na področju storitev in na stanovanjskem področju. Predstavniki zadrug kmetov in obrtnikov so se posebej poudarili svojo vlogo za krepitev vsestržavnega gospodarstva in zato zahtevali večje razumevanje pri vladnih oblasteh za tovrstno napredno gospodarsko obliko.

Delegacije zadrugnikov so dale predstavnikom vlade in parlamenta razne predloge, da se zavre stalno naraščanje cen, glede gradnje ljudskih stanovanj in so zahtevali rešitev nujnih vprašanj kmetijstva, Juga in zaposlitve. Zato bi morala vlada odločno podpreti zadrugno delovanje z ustreznimi denarnimi podporami ter sprejeti ukrepe za ugodno kreditiranje vseh oblik zadrugnega gospodarstva.

Delegacije dveh milijonov italijanskih zadrugarjev se bodo jutri zbrale na Trgu Esedra v Rimu, od kod bodo šle v sprejeto skozi mesto do Trga sv. Apostolov, kjer bo velik vsestržavni shod.

Predstavniki levice napadli politiko tajništva stranke

Zahtevali so obnovitev dialoga s PSI in obso-dili delovanje Andreottijeve vlade desne sredine

RIM, 26. — Na današnji seji osrednjega vodstva krščanske demokracije, ki se je nadaljevala pozno ponoči, je leva stranka »forze nuove« nastopila proti sedanji vladi obliki desne sredine, ki jo vodi podpiral. Donat Cattin je poudaril, da je tajnik Forzani v svojem poročilu potrdil izbiro, ki jo je večina vodstva stranke sprejela ob rešitvi vladne krize takoj po lanskim parlamentarnih volitvah.

Donat Cattin je nato ugodno ocenil nedavni kongres PSI in številne izjave socialističnih voditeljev o razpoložljivosti stranke za obnovitev dialoga z ostalimi strankami leve sredine. Poleg tega je obso-dil dvomnost mnogih demokratijskih voditeljev, ki se sicer izjavljajo proti sedanji vladi, hkrati pa podpirajo strankino tajništvo, ki podpira vlado.

Na seji so govorili še nekateri člani »forze nuove«, ki so prav tako obso-dili večino vodstva stranke, ki podpira Andreottijevo vlado in sodelovanje z liberalci. Bodrato je dejal, da sporočilo o sklicanju kongresa ne sme biti izgovor, da bi se izognili temeljiti politični razpravi. Vittorio Colombo je prav tako poudaril, da je Forzani v svojem poročilu samo potrdil politično izbiro iz katere je nastala Andreottijeva vlada in dejal, da je treba sedaj gledati naprej ter sprejeti nove pobude v korist stranke in države.

Tudi bivši dolgoletni minister za šolstvo Gui je kritiziral sedanjo politiko strankinega vodstva in izjavil, da danes nihče ne more potrditi, da se je po odpravi leve sredine pol-zej v državi izboljšal. Gui je pozval vodstvo stranke, naj resno preuči vprašanje obnove dialoga s PSI in ostalimi demokratičnimi strankami za u-

resničev široke demokratične osnove. Za skupino »prijeteljev Mora« je govoril Morino, ki je prav tako zahteval obnovitev dialoga s socialisti in ostalimi demokratičnimi strankami ter obžaloval, da niso se vse strankine skupine odgovorile na to potrebo. Glede izdelovanja načrtov za razne socialne reforme je predlagal, da bi se morala KD o tem pogovarjati, ne samo z ostalimi vladnimi strankami, ampak tudi s PSI, kolikor se smatra, da je možna obnove politike leve sredine.

Med drugimi je govoril tudi predsednik vlade Andreotti, ki je zagotovo, da bo vlada sestavila in predložila parlamentu razne zakonske osnutke o socialnih reformah, eda bo lahko končno postali državni zakon. Andreotti je obirno govoril zlasti o reformi zdravstva in univerze.

TV bo prenašala podpis mirovnega sporazuma

RIM, 26. — RAI sporoča, da bo jutri, v soboto, ob 10.45 prenašala na nacionalnem programu TV podpis mirovnega sporazuma o Vietnamu.

V Trstu je bila sinoči manifestacija ob koncu vojne v Vietnamu. Poročilo berite na 2. strani

DANES

Čitateljem

Današnji redni sobotni številki našega dnevnika smo dodali še dve strani z izborom člankov iz ljubljanskega Dela. Ti dve dodatni strani sta poskušali, da se bosta obnesli, bosta postali redni vsako soboto, tako, da bo naš dnevnik izhajal poslej razen ob nedeljah tudi ob sobotah na osem straneh. Glede na to, da ima Delo svoje stalne dopisnike v mnogih evropskih in tudi izvenevropskih državah in da ima seveda tudi v Sloveniji in v drugih jugoslovanskih republikah svoje delavce, predstavljamo izbor člankov iz njegovih izdaj pomembno popestritev našega dnevnika tako v obliki informacij kot komentarjev. Obenem sta ti dve dodatni strani v našem dnevniku sad sodelovanja med obema uredništvi.

UREDNIŠTVO

V Parizu bodo danes končno podpisali mirovni sporazum o Vietnamu. V francosko glavno mesto so že prispeli zunanji ministri štirih vlad, ki bodo ob 11. podpisali zgodovinsko listino. Premirje bo stopilo v veljavo v nedeljo ob 8. uri po vietnamskem času.

Na seji osrednjega vodstva krščanske demokracije je strankina levica ostro kritizirala delovanje političnega tajništva stranke, ki podpira vlado desne sredine. Donat Cattin je med svojim govorom hkrati tudi ugodno ocenil nedavni socialistični kongres in

predlagal stranki čimprejšnjo obnovitev dialoga s PSI za obnovitev leve sredine. Podobno stališče so zavzeli še nekateri drugi člani osrednjega vodstva, ki pripadajo raznim levim strujam. Zupan Spacchini je na sinočnji seji občinskega sveta podčrtal izreden pomen prenehanja vojne v Vietnamu in to še zlasti za Trst, ki je občutiti vojne grozote in ki lahko živi samo v miru. Občinski svet je začel z razpravo o programski izjavi levosredinske uprave, inž. Costa pa je na sinočnji seji poglobljeno obravnaval predvsem urbanistična vprašanja.

PISMO IZ RIMA

Strahovi iz preteklosti

Kaj naj vam iz Rima pripovedujem v teh dneh, ko doživljamo zgodovinski dogodek mirovnega sporazuma o Vietnamu? Vse drugo zbledi, četudi je mir na tem trpinčenem področju še krhek, kot pravi Nizon. Pa vendar boljše je negotovi mir, kot pa gotova vojna, kot je pravilno zapisal neki francoski časopis.

V takem ozračju, ki ga je bilo čutiti že nekaj tednov, je Birtidelli — bivši admiral NATO, sedaj pa misovski veljak — zahteval naj bi si Italija ustvarila jedrsko oborožitev, naj bi bližnji vzhod postal nekakšna trdnjava Zahoda ter naj bi na italijanske meje postavili obroče atomskih min.

Prejšnji teden vam nisem govoril o misovskem kongresu, ker je bil še v teku ter se ni znalo, kaj se bo lahko zgodilo. Zgodilo se ni prav nič, ker so demokratične stranke in politično odgovorne sile znale osamiti sramotno manifestacijo strahov iz preteklosti. Spinelli, bivši minister za zunanje republike, je govoril — ne da bi imenoval Mussolinija — o »njem, čigar duh je prisložen v tej dvorani«, ter je opoval — ne da bi izrekel besede »fašizem« — »edino delo-jomoč, ki lahko razreši krizo v Italiji in na svetu«.

Ali ni to apolojija fašizma? Seveda je, pa čeprav nespretno zamaskirana pod smešno retoriko. Zal pa so naši možje na oblasti, ki si sicer vedno polnijo usta z demokratičnimi parolami, očitno pozabili na obstoje zakona, ki apolojijo fašizma kaznuje kot zločin.

Res je, da so misovski izbrali taktiko mimetizacije in tinitio »kševga dvovrstnega sukničja«, namesto pendreka: »Almirante se je predstavil v salonski obleki, in celo Caradonna, ljubljeneec rimskih pretepavcev, se je šel intelektualca, ko »je svoj govor začel s citatom iz enajste Marxove teze o Feuerbachu. Kljub temu pa je staro nagajenje tu pa tam le izbruhnilo na površje. In tako je Artieri vzkliknil: »Mi smo fašisti! Kaj pa naj bi bili drugaga?« Takoj za njim pa je misovski poslanec Nicolai postavil vsemirno vprašanje: »Kako si sedanji politični razred namerava pridobiti podporo ljudi, brez katere je nemogoče misliti, da bi lahko uspešno pretepal?« Tu je očitno, kako misovski tolmajoči demokratičarji: to je samo ljudska podpora škvaldizmu.

Imeli pa smo tudi družbeno dialektiko, osnovano seveda na zloglasni veronski listini, na katero je že na smrt obsodeni salojški fašizem osredotočal svoje zadnje upe. O tej veronski listini, ki je med drugim predvidevala nekakšno »soupravljanje podjetij«, so na misovskem shodu v EUR veliko govorili, nihče pa ni omenil, da so jo pred ustopom v veljavo poslali v odobritev nastičnemu veleposlaniku Rahn. In že omenjeni salojški minister Spinelli se seveda ni spomnil lanih antifašističnih letakov, ki so se zavzemali za »socializacijo« in ki so jih njegovi slugi delili med turške delavce, da bi jih prevarali, kar pa jim ni uspelo. Tako imenovane volitve v velikih industrijskih podjetjih za imenovanje v upravne svete so namreč doživeli pravi bankrot: velika večina delavcev je odalala delo glasovnic.

Gre, skratka, za strahove iz preteklosti: toda to so strahovi, ki danes lahko glasujejo v parlamentu. Nevarnost pa nikakor ni MSI in njegova preživela retorika; nevarnost je v tem, da bi se glasov strahov nekdo posluževal.

MARIO DEZMANN

Parlamentarci PSI predložijo resolucijo o radioteleviziji

RIM, 26. — Parlamentarna skupina PSI je danes predložila parlamentu resolucijo o RAI-TV. V njej zagovarja režim javnega monopolnega upravljanja te važne ustanove javnega obveščanja, hkrati pa ga graja krščansko demokracijo, da je v zadnjih časih skušala na vse načine omejiti njeno avtonomijo, zlasti pa še avtonomijo čas-

DRAGO KOŠMRLJ

BEograd, 26. — Na vabilo guvernerja Narodne banke Jugoslavije, je prispel danes v Beograd predsednik osrednje banke iz New Yorka David Rockefeller s svojimi sodelavci.

S SINOČNJE SEJE TRŽAŠKEGA OBČINSKEGA SVETA

RAZPRAVA O PROGRAMSKI IZJAVI LEVOSREDINSKE KOALICIJE V OBČINI

Župan podčrtal velik pomen miru v Vietnamu - Costa (KPI) o prevladi zasebnih, spekulacijskih in parazitarnih interesov zlasti pri urbanističnem načrtovanju

Župan Spaccini je sinočnoj sejo občinskega sveta pričel z izjavo o vietnamskih dogodkih odnošno z ugotovitvijo, da je mir v Vietnamu za nas vse izredno pomemben dogodek, še zlasti pa za Trst, ki je občutlivo grozilo vojne in spopadov in že leta ponavlja pozive k miru. Mir v Vietnamu je zelo važen dogodek ne samo s človeškega vidika temveč tudi kot znak da se spreminja mednarodno politično ozračje. In v tem okviru gre tudi za našo vlogo, vlogo Trsta, ki lahko živi in napreduje samo ob izboljšanju odnosov med ljudmi in med narodi. Trst je mesto miru, pomirjenja med Vzhodom in Zahodom, brez miru Trst nima nobene vloge ne bodočnosti. Zgodovina je to vedno dokazala.

Županova izjava je dopolnila inž. Costa (KPI) ko je ugotovil da zmagata vietnamskega ljudstva ni vojaška zmaga, temveč je resnična zmaga ljudstva v boju proti imperializmu zmagata ideološke marksistične odločnosti ob upoštevanju objektivne stvarnosti, ob pomoči socialističnih dežel ter mobilizaciji delovnih ljudi vsega sveta, ki so obsodili Nixonovo politiko. Costa je zaključil, da moramo še mnogo narediti in da moramo prispevati k odstranjevanju posledic vojne in da mora Italija priznati vietnamsko demokratično reobuliko.

Inž. Costa je nato nadaljeval s kritičnim orisom programskih izjav župana, oziroma odbora leve sredine in v tej zvezi ugotovil da občina ni nekaj izključno upravne, da pač tudi vsaka upravna odločitev pomeni politično odločitev, ki odraža razne interese. Tudi levsredinska koalicija predstavlja različne interese, ki se med seboj pogosto bijejo. Na ta politična vprašanja županove izjave niso dale dokončne odgovore.

Župan se sklicuje na nadaljevanje prejšnje upravne politike leve sredine in prav tu obstaja nevarnost, saj je v resnici prišlo do prevlade zasebnih interesov nad interesi skupnosti.

Zasebne kapitalistične skupine so imele proste roke in so zlasti v urbanističnih vprašanjih izšle svoje odločitve. Rezultati so na dlani: urbanistična zmeda ko se mesto triz nenadzorovano, ko imamo krizo prometa, zaostrelost socialnih napetosti itd. Politične odločitve so skrajna bile v rokah zasebnikov, ki v Trstu birajo predvsem parazitske rento in to politiko vsiljujejo tudi na področju kulture - v širšem smislu tega pojma. Tržaški podjetniki so v prejšnjem stoletju delovali v soglasju s prvo industrijsko revolucijo, sedaj pa samo še enostavno branijo parazitske dohodke in stare privilegije. Zaradi tega je še govoril o liberalnem nacionalizmu, o protislovenskem šovinizmu, o povišanju posebnih kulturnih značilnosti Trsta, ki se suženjsko uklanja fašističnim blodnjam.

Inž. Costa je nadaljeval, da je levi center v Trstu pospeševal parazitske dohodke, ko bi morala pravilna urbanistična politika pomesti bolj privilegije, uravnotežen razvoj mesta in reševanje prometnih težav.

Takšna politika pa zahteva odločitve, politične izbire, brez katerih so tehnični načrti in razni predvideni ukrepi brez pomena. V resnici pa ni bilo nobene urbanistične politike in to zlasti v zgodovinskem središču, kjer so postale stare stavbe last zelo močnih družb (kot na primer Lloyd Adriatico in drugi) in s tem se ustvarjajo izredno močne spekulativne pravne osebnosti, ki temeljijo na parazitizmih dohodkih.

S tem pa je tudi povezano vprašanje prometa, ko je treba razviti javna prometna sredstva in ustvariti središča, ki ne bodo samo stanovanjska, kar pa je ponovno v nasprotju z velikimi zasebnimi interesi.

Vendar ne gre samo za krajevne interese velikih družb. V tej zvezi je inž. Costa omenil tudi načrte o gradnji pomolov in navezov za velike petrolejske ladje, o novih naftovodih in podobno. Pretvarjanje Trsta v veliko petrolejsko pristanišče bi v resnici pomenilo dokončno obsodbo Trsta kot trgovskega pristanišča, obsodbo industrijskega razvoja in konec možnosti turističnih dejavnosti. Tudi tu gre za zasebni interes na škodo interesa skupnosti in torej za razredno odločitev.

Inž. Costa je v zaključku omenil tudi pomembna kakovostna o gorskih skupnostih in o kraških rezervatih, na katera se bo moral občinski svet še povrniti.

Monfalcon (KPI) je obravnaval decentralizacijo občinske uprave in predvsem politiko občinske uprave do rajonskih konzult. Dosledaj uprava ni pokazala preveč volje, da bi konzipirala doblje tiste vloge, ki jim pripadajo. Monfalcon je podčrtal zahtevo, da je treba predstaviti v rajonskih konzultah neposredno izvoliti in da ne smejo biti mehanizem odraz sil občinskega sveta, temveč izraz krajevnega prebivalstva.

Trauner (PLI) je ostro kritiziral program levsredinske uprave, češ da gre za namere, izraziti želja in da ista koalicija že deset let trdi in objavlja iste stvari. Predvsem je kritiziral politično odločitev, da se je v Trstu obnovil levi center v nasprotju z obstoječo vladno koalicijo in da so pri tem igrala PRI in PSDI podrejen vlogo tudi pri razdelitvi mest v občinskem odboru. Trauner je nato obravnaval regulacijski načrt in se posebej kritiziral načrte za gradnjo

Župan prisegel

Župan Spaccini je danes, kot to predvideva zakon prisegel. Prisegel je ob navzočnosti prefekta dr. Abbrescia, priča pa sta mu bili podprefekta dr. Austria in dr. Ruggerio. S tem je končan zadnji uradni akt umestitve župana in občinskega odbora.

Na pobudo Združenja demokratičnih sindikov in odvetočnikov ter Enotnega odbora proti fašizmu in nasilju bo v tork, 30. januarja ob 18.30 v Avditoriju predavanje z naslovom »Posavje 1941« lahko občutiti zanos enodušnega utripa v razburljivo členovitost prvega stavku, v ponosno zamišljeni osrednji žalostinki ali v poskočno razgibanem sklepnem Allegro, ki ga žene sinkopiran postop iz ljudske glasbenega zaklada. Toplo priznanje občinstva je šlo tudi

VČERAJ V DEŽELNEM SVETU

V ospredju pereča vprašanja ljudske stanovanjske gradnje

CIPE je namenil naši deželi 27,6 milijarde lir - Glavna skrb prepuščena ustanovam IACP in gradbenim zadrugam

Deželni svet je na včerajšnji seji razpravljal o vprašanjih gradbeništva. Na dnevnem redu je bila razprava o zakonskem osnutku, ki ga je predložil deželni odbor in ki se nanaša na vrsto posegov za razvoj gradbene dejavnosti, o zakonskem osnutku, ki določa deželne izvršne norme v zvezi z državnim zakonom št. 865 (stanovanjska prenosna) in ki ga je predložila svetovalska skupina KPI in pa o vlogi (petitiji), s katero je skupina deželanov 8. januarja letos zaprosila deželno upravo, naj bi prevzela vrsto ukrepov za rešitev stanovanjskega vprašanja v Furlaniji-Julijški krajini.

Doslej je v razpravo poseglo pet svetovalec: svetovalci Bosari (KP

D), Colautti (KD), Rizzi (KPI), Boschi (MSI) in Cocianni (KD), za torstvo sejo pa so se priključili številni drugi. Skupna razprava o deželni norni in o norni, s katero se raztegnejo na Furlanijo - Julijsko krajino določbe državnega zakona o ljudskih gradnjah (št. 865), je dala povod za široko diskusijo o stanovanjski politiki v Italiji. Z zakonom št. 865 so namreč država, podjetja in krajevne ustanove združili v enoten sklad finančne sredstva, namenjena stanovanjskim gradnjam. Načrt novih gradenj naj bi se vnaprej izvajal enovito za vse državo, za kar naj bi skrbel poseben odbor (CER - Comitato per l'edilizia residenziale) v sodelovanju z ministrstvom za javna de-

la, Medministrskim odborom za gospodarsko načrtovanje in deželami. Svoj čas so italijanske dežele zahtevale od države priznanje večjih pristojnosti na tem področju ter predlagale, da bi avtonomno skrbelo za izvajanje gradbenih načrtov preko Zavodov za ljudske gradnje (IACP) in gradbenih zadrug. Med zadrugami naj bi dajali prednost tistim organizacijam, ki bi se zavezale za gradnjo stanovanjskih blokov, pri katerih bi se zgrajene enote obravnavale kot nedeljena lastnina.

Po zakonu št. 865 (za razdobje 1971-73) je Ministrski odbor za gospodarsko načrtovanje nakazal naši deželi za ljudske gradnje 27,6 milijarde lir. Gre za sredstva, ki sta jih dala na razpolago ministrstvo za javna dela in bivša organizacija Gescal. Omenjena sredstva bodo prejele ustanove IACP in gradbene zadruge. Zakon predvideva lestvico upravičenec do novozgrajenih stanovanj, izključuje pa deželane, ki so na seznamu davčnih zavezancev za odmerjanje dopolnilnega davka z obdavčljivo osnovno nad 2.000.000 lir. Zakon določa deželne posege za področje ljudskih gradenj za dobo 35 let, za letošnje leto pa predvideva izdatke nekaj nad 8.900 milijonov lir iz razpoložljivosti, ki jih je dala na razpolago država.

Svetovalci, ki so posegli v razpravo, so poudarili pomen novega zakona, katerega glavni smoter je, nuditi deželanom, ki zaradi svojega gnotnega položaja ne morejo priti do stanovanja na svobodnem tržišču, primerna bivališča po dosegljivih cenah. Svetovalci so naglasili potrebo po večjem prizadevanju deželne uprave za rešitev kolidirajočih vprašanj, ki ga predstavljajo pomanjkanje stanovanj v Furlaniji-Julijški krajini. Komunistična svetovalca sta naglasila nujnost, da bi dežela namenila več sredstev gradbenim zadrugam kakor ustanovi za ljudske gradnje, svetovalec Boschi (MSI) pa je napovedal, da bo njegova skupina glasovala proti sprejetju zakona, ker se stanovanje v deželni norni pojmuje kot »socialna storitev« in ne kot »dobrina«, ki naj se predaja iz rodu v rod. Razprava se bo nadaljevala v tork.

Župan Josip Guštin in podžupan Jan Godič sta nato na kratko utemeljila predlog glede prispevka za obnovitev Vietnamske, kar je skromno priznanje unašemu vietnamskemu ljudstvu.

SINOČI PO ULICAH MESTNEGA CENTRA

Tržaški demokrati manifestirali ob zmagi vietnamskega ljudstva

Govora Sabine Benedetti in Jelke Gerbec - Srednješolci in univerzitetni študentje o Vietnamu in o surovem posegu policije v Milano

Kljub mrazu in burji se je včeraj popoldne velika množica odzvala na zivju pokrajinskega odbora za Vietnam in se zbrala na Trgu Garibaldi. Manifestanti, večinoma mladi, so bili isti, ki so se že udeležili prejšnjih sprevodov in podporbo boju za svobodo vietnamskega ljudstva in tudi na čelu sprevoda sta dva mladina nosila slavno rdečo - modro zastavo z rumeno zvezdo, znak vietnamskih borcev za svobodo, ki je palopala po mestnih ulicah ob vsaki manifestaciji za Vietnam in proti ameriškem napadu. Sprevod je krenil kmalu po 17.30 in se po dal po U. Carducci, U. Torregianca in U. Roma do Korza in od tod na Golondijev trg, kjer je bilo zborovanje. Med potjo so zbrali več sto podpisov na petičiji z zahtevo po italijanski vladi, da prizna vlado demokratičnega Vietnamske. Na Golondijevem trgu sta spregovorili Jelka Gerbec. Prebrali sta izjavo odbora za Vietnam, v kateri sta najprej ugotovili, da je vietnamsko ljudstvo

znagalo tudi ob podpori italijanskih in tržaških demokratov, ki so se zavzeli za pravično rešitev vojne. Budnost demokratov pa ne sme prenehati, sta nadaljevali govornici, treba je uveljaviti premirje in preprečiti nadaljnje agresije in sploh se je treba boriti za uveljavljanje miru na svetu. Nato sta poudarili zahtevo, da italijanska vlada prizna demokratični Vietnam, saj je to dolžnost republike, ki se je poročila iz odporniškega gibanja. Končno sta obe govornici še naglasili, da je treba nadaljevati s stvarno pomočjo junakemu vietnamskemu ljudstvu za preporod iz ruševin, kar je želel veliki revolucionarni voditelj Ho Ši Minh.

Za uradnima govornicema je še stopil za mikrofonom zastopnik tržaških srednješolcev ki je obljubil stališče, ki so ga zavzeli na svoji skupščini. Podobno stališče so zavzeli tudi univerzitetni študentje na svoji skupščini in sicer udeležbo na manifestaciji v znak solidarnosti z vietnamskim ljudstvom, ki je ju-

naško odbilo ameriški napad, obenem pa v znak protesta proti ponovnemu nastopu policije, ki je v Milano smrtno ranila študenta in delavca.

Ob slednjem vprašanju so zavzeli stališče tudi nekateri srednješolci, ki so včeraj popoldne v sprevedu obšli mestne ulice in se nato zbrali pred solo Galilei. Tu je nekaj stotin dijakov skušalo priti na skupščino v šoli, pri čemer je prišlo do omenjenega spopada z nekaj fašisti. Poseg karabinerjev in agentov političnega oddelka kvesture pa je preprečil, da bi prišlo do splošnega pretepa, obenem pa tudi do skupščine.

● Prefekt Abbrescia je danes sprejel na vljudnostnem obisku novega konzula Južne Afrike za Furlanijo - Julijsko krajino, v Veneto od. Giorgio Inerjia, katerega je zadržal na razgovoru, mu čestital k imenovanju in mu zaželel obilo uspehov.

ABONMAJSKI KONCERT GM V KULTURNEM DOMU

Izredno muziciranje bratov «Tria Lorenz»

Aplavz tudi za prisotnega avtorja izvajane skladbe, Danila Švaro - Opoldne koncert «Tria Lorenz» za dijake na Trgovskem tehničnem zavodu «Žiga Zois»

Kratko in malo: imenitno. Tako menimo o sročnem nastopu Tria Lorenz in tenorista Mitje Gregorčiča in resnično dvomimo, da bi kdo od ne ravno preštevane občinstva ne delil takega mnenja. Seveda gre Glasbeni matici vse priznanje, da nam je v okviru svoje sezone pripravila tako izvrstni umetniški užitek.

Pripomniti velja, da je pester in izbran spored nudil bratom Lorenz dovolj širok lok umetniških situacij, ob katerih so se lahko izkazali z umno prožnostjo prednašalskega tolmačenja. Tako smo pri uvodni Švarovi skladbi z naslovom «Posavje 1941» lahko občutili zanos enodušnega utripa v razburljivo členovitost prvega stavku, v ponosno zamišljeni osrednji žalostinki ali v poskočno razgibanem sklepnem Allegro, ki ga žene sinkopiran postop iz ljudske glasbenega zaklada. Toplo priznanje občinstva je šlo tudi

navzočemu avtorju, primorskemu rojaku Danilu Švari.

Pri Haydnovih škotskih in valiških ljudskih pesmih za tenor, klavir, violino in čelo so odličnega Mitje Gregorčiča oddali s trezno prilagodljivo a nikakor ne plaho obzirnostjo. Glas je tako pri resnejših kot pri milejših in prijaznejših prehodih vtrajno hranil značilno plemenito izraznost, ki se le s težavo podreja togi zvestobi notnemu nareku. Zlasti je v tem pogledu ugajala pesem z naslovom «Štrnim čez zavo».

Z zadnjo skladbo, Smetanovim triom op. 15 v g-molu, se je spored vzpel do svojega umetniškega vrhca. Delo je nastalo v času, ko je avtorja hudo prizadela hčerina smrt. Bratje Lorenz so z njim lastno zbranostjo in vzorno ubranostjo razpadli bujno dialektiko duševnih vzgibov glasbene misli zdaj se vije v nenadne, hrepenče vzlete, zdaj se razliva v široko razprostrto, milo petje, zdaj se spet drama tično zgoščuje v čustven vzpon.

Ob sklepu se ploskanje zvestejših obiskovalcev koncertne sezone ni pogoilo, dokler niso Primož, Matija in Tomaž Lorenz spet sedli k svojim glasbilom. Posredovali so nam svežino Haydnovega stavka Poco adagio cantabile iz tria v G-duru op. 75 št. 2.

Iskreno si želimo, da bi se tržaški nastopi bratov Lorenz razvili v dragoceno umetniško izročilo.

Ravel Kodric

Na pobudo ravnateljstva trgovskega tehničnega zavoda «Žiga Zois» in Glasbene matici v Trstu je bil včeraj jutrajr kratak koncert Tria Lorenz in tenorista Mitje Gregorčiča. Koncertu ki je bil v telovadnici šole, so prisostvovali vsi dijaki ter vsi člani profesorjskega zbora.

Sprejeto je obsejal skladbe, ki so jim klavirskemu triu namenili skladatelji različnih dob in narodnosti. Vloprej sta bila na sporedu dva stavka iz znanega Dvorakovega Dumky trio, sledila je skladba s področja glasbene avantgarde, ki jo je Tria Lorenz izbral kar iz slovenskega okolja: to so bile Liebecove Ekspresije, v katerih se skladatelj poslužuje tudi neobičajnih izvajalskih prijemov in ki so jo dijaki poslušali z zanimanjem. Tenorist Mitja Gregorčič je ob spremljavi Tria Lorenz zapel tri Haydnove in tri Beethovneve škotske pesmi. Sam Tria je nato zaigral še sklepni stavek iz klavirskega tria španskega skladatelja Joaquina Turina in Elegijo Sergeja Rahmaninova. Sprejeto je poveloval in skladbe ustrezno obrazložil Janko Ben. Ob koncu koncerta pa se je v imenu šole zahvalil nastopajočim prof. Gojmir Buda, ki je njih in profesorji št. povabil še v zbornico na srečanje in zakusko.

jb

MALOBBEJNI BLAGOVNI PROMET

Veljavnost sporazuma podaljšana za eno leto

Uvozni kontingenti za štirimesečje januar-april 1973

Urad za zunanjo trgovino pri vladnem komisariatu za delo Furlanijo - Julijsko krajino sporoča, da je bila veljavnost italijansko-jugoslovanskega sporazuma o maloobmojnem blagovnem prometu z dne 31. marca 1955 podaljšana za eno leto od 15. januarja 1973. V okviru sporazuma bo omejen uvoz v razdobju januar - april le tošnega leta porazdelil med zainteresirana uvozna podjetja z našega področja naslednje brezcarinske uvozne kontingente:

Soljeno in prekajeno meso 13,3 milijona lir, sveže mleko 20, sir 6,6, jaja z lupino 5, sveže morske ribe, mehkužci in lupinjarji 36,6, sveže sadje 16,6, sveža povrtnina (razen sladkade in kislega zelja, repe in krompirja) 16,6, sladko in kiselje zelje ter repa 6,6, krompir 13,3, marmelada 3,3, paradižnikov koncentrat 10, ribje konzerve 26,6, navadno vino 50, vino za proizvodnjo kisa 16,6, industrijska vina 10, kmetijski proizvodi 3,3, preproge 6,6, polhovito in drugi izdelki iz lesa 6,6, sadni sokovi (razen agrumov) 8,3 milijona lir.

Poleg tega bo komisariat porazdelil kontingent železnine v višini 3 milijonov lir za vse leto, in sicer tako, da bo sprejelam ustrezne prošnje po vrstnem redu, kakor jih bo prejemal pristojni urad in vse

S SPREVEDOM PO TRSTU

Danes stavka uslužbencev javnih lokalov

Danes bodo stavkali uslužbenci javnih lokalov, to je barov, kavar, bifejev, restavracij, gostin in podobno. Stavka spada v okvir akcije na vsedržavnih in pokrajinski ravni za obnovo delovne pogodbe. Nameščenci javnih lokalov zahtevajo predvsem minimalno mesečno plačo 90.000 lir (trenutno je ta v naši pokrajini 70.000), priznanje minimalne plače natakarnje, 40-urni delovni teden, normativno izenačeno uradniki - delavci in druge sindikalne pravice.

Med današnjo stavko bodo uslužbenci javnih lokalov tudi šli v sprevedu po mestnih ulicah. Uvozna do izčrpanja kontingen

Trio Lorenz med koncertom v telovadnici «Ž. Zois»

Prosvetno društvo «Igo Gruden» Nabrežina

priredi jutri, 28. januarja 1973 ob 17. uri

KONCERT

učiteljskega pevskega zbora Slovenije EMIL ADAMIC pod vodstvom dirigenta Branka Rajstra.

Vljudno vabljeni!

Amaterski oder Prosek - Kontovel

Jutri, 28. januarja ob 17. uri v Prosvetnem domu na Proseku

BRANISLAV NUSIC

EMANCIPIRANE ŽENE

(Veseloigra v treh dejanjih)

Vabljeni!

Slovensko amatersko gledališče v Trstu

Danes, 27. t. m. ob 20.30 v dvorani PD «I. Cankar», Ul. Mon-tebello 6/IV. nadst. na splošno je oblo občinstva

JOŽE JAVORSEK

POVEČEVALNO STEKLO

Farsa v treh delih

Predvidoma zadnjič v tej dvorani!

Razna obvestila

Konzorcij pridelovalcev vin tržaške občine sklicuje svoj redni letni občni zbor danes, 27. t. m. ob 20. uri v prvem sklicanju ter ob 20.30 v drugem sklicanju ob vsakem številu članov, v svojem sedežu v prostorih doma «A. Sirks» v Križu.

Narodna in študijska knjižnica - Trst, Ul. Geppa 9 - je od 1. januarja 1973 odprta od ponedeljka do petka od 9. do 19. ure, ob sobotah pa od 9. do 14. ure.

Izleti

SPDT priredi jutri, 28. t. m. ob priliki smučarskega tečaja, avtobusni izlet v Trbiž. Vpisovanje pri Norči, Ul. Geppa 9.

SPDT priredi jutri, 28. t. m. izlet na kraški vrh Kosten. Zbirališče pri avtobusni postaji v Križu ob 9.30 (odhod avtobusa iz Trsta ob 9. uri). Kosilo iz nahrbtnika. Povratek čez Salez v Križ ali na Prosek. Čas celotnega izleta 4-5 ur.

SPDT priredi v nedeljo, 4. februarja avtobusni izlet v Brkini in Reško dolino z ogledom premijskih znamenitosti, Kilovč, Podgorja in Kalca pri Knežaku. Kosilo v Trnovem pri Ilirski Bistrici. Vpisovanje v Ul. Geppa pri Norči do 1. februarja.

Jutri, 28. januarja, ob priliki mladinskih iger v Sappadi, priredi Breg endovnevi izlet. Vpisuje Boris Mihalčič - Boljune 201.

ŠD Breg obvešča vse udeležence izleta v Nevegal, da bo odhod od 6. uri od Domja.

Prosveta

Proslava 120. obletnice Mohorjeve družbe. V ponedeljek, 29. januarja bo Društvo slovenskih izobražencev v Trstu, Ul. Donizetti 3, proslavilo 120-letnico MD, te najstarejše in največje slovenske knjižne založbe. Predaval bo upravnik MD v Celju dr. Rado Bordon o pomenu in načrtih založbe. Med kaj razstavljenih kolektorjev MD iz različnih dob bo ponazarjalo prizadevanje Mohorjeve družbe v različnih dobah. Začetek ob 20. uri.

Prispevki

V počastitev spomina Ivane Malalan daruje Anica Gombac 1000 lir za spomenik padlim v NOB v Šklednju, pri Sv. Ani in na Kolonkovcu.

Nameste cvetja na grob prof. Ivane Malalan daruje Ivana Čarga 1000 lir za PD «Ivan Cankar».

V počastitev spomina prof. Ivane Malalan daruje Mario Magajna 1000 lir za PD «Ivan Cankar».

Nameste cvetja na grob prof. Kristine Kralj daruje Ljudmila Žagar, Padriče št. 70, 1500 lir za Dijaško matico.

Nameste cvetja na grob prof. Emilije Kalc daruje Florindo in Enza Carli 2000 lir za ŠD «Primorac».

OD SINOČI V OBČINSKI GALERII

Možinova tretja razstava

Mladi slikar je v letu dni pripravil kar 40 olj

Med imeni tržaških slovenskih likovnikov se je ime Možina doslej bolj malo omenjalo. Kaže pa da bi znalo to ime postati popularno in tudi vedno bolj upošteevano že v bližnji bodočnosti Res je sicer, da se Možina ni pojavil v javnosti kar tako, od danes na jutri, kajti njegova dela kažejo, da se je na to pošteno pripravil in se pojavil, rekli bi - suvereno. In vendar moramo dodati, da se ni pripravil tako dolgo kajti Možina je razmeroma mlad. V dveh desetletjih primerih, ko se je pojavil v javnosti z večjim številom svojih del, je takoj doživel velike uspehe. Zato je razumljivo, da se je tudi na sinočni otvoritvi razstave njegovih del v občinski galeriji zbralo veliko ljudi. Precej njegovih prijateljev in ljubiteljev umetnosti nasploh, pa tudi občinstva, ki ga na otvoritvah razstav ne srečujemo.

Možina se je prvič pojavil v večjem obsegu javnosti v prostorih škedenjskega prosvetnega društva «Ivan Grbec» pred malone dvema letoma, spomladaj 1971. Nato je razstavljal v galeriji «Terzest». Bilo je to v novembru 1971. Od tedaj ga nismo zasledili nikjer, zato pa

se je mladi umetnik temeljito pripravil za sedanjost razstavo v občinski galeriji. In plod njegovih naporov je zares obilen, saj je pripravil za razstavo nič manj kot 42 del, 42 olj, kar je za njegov način slikanja nekaj kar se ne da prikazati, celo ne dojeti, kolikor ne poznamo njegovega načina dela, njegovih stališč, saj so med razstavljenimi stvarmi tudi dela, ki zahtevajo tedne in tedne dela.

Možina je za sedanjost razstavo pripravil vrsto tihotičnih in pokrajinskih. V glavnem gre za dela srednjih mer, pa tudi nekaj slik, ki bi jih mogli imenovati «minislike». In prav med temi je nekaj takih, ki se nam zdijo, da ne spadajo na to razstavo, toda v tem primeru prehajamo že na tuje področje, na področje strokovne kritike, kar gre preko dolžnosti in tudi pravice kritika. In zato se bomo tu ustavili in prepuštili analizo kritiku, vsem ko bomo za kroniko zabeležili, da bo razstava Možine trajala do 3. februarja. Prepričani smo da bo pritegnila veliko občinstva, ker to tudi zasluži. Galerija je dostopna občinstvu sleherni delavnik med 10. in 13. ter med 17. in 20. uro, ob nedeljah in praznikih pa med 10. in 13. uro.

Gledališča

VERDI

Danes ob 18.00 bo v gledališču Verdi tretja ponovitev švedskega baleta Cullberg za red S za vse prostore. Orkester gledališča Verdi vodi Carl Dune Larssen. Vstopnice za današnjo, in jutrišnjo dnevno predstavo so na razpolago pri gledališki blagajni (tel. šte. 31948).

POLITEAMA ROSSETTI

Drevi ob 21. uri gostuje milansko gledališče San Babilia z Molièrovim Skopuhom. V glavnih vlogah nastopata znana igralka Ernesto Calindri in Regina Bianchi, režiser je Orazio Costa. Scena se delo La Ferle, kostumi pa Marie De Matteis. Ponovitve dela bodo do torka, 6. februarja.

Abonenti Teatra Stabile so naprošeni, da si rezervirajo

	KOPENSKSKE SILE	MORNARICA	LETALSTVO
			
	REDNA VOJSKA	PLUVNE ENOTE	VOJNA LETALA
			
	500 000	54	240
	POLVOJNE ENOTE	MOŠTVO	MOŠTVO
			
	3 250	NI PODATKOV	NI PODATKOV
	REDNA VOJSKA	PLUVNE ENOTE	VOJNA LETALA
			
	410 000	318	275
	POLVOJNE ENOTE	MOŠTVO	MOŠTVO
			
	39 000	41 000	465
	REDNA VOJSKA	PLUVNE ENOTE	VOJNA LETALA
			
	23 700	900	900
	POLVOJNE ENOTE	MOŠTVO	MOŠTVO
			
	100 000	NI PODATKOV	NI PODATKOV

Enajstletna vietnamska vojna je najdaljša v ameriški zgodovini.

V štiriletni državljanski vojni v Ameriki, ki je bila v prejšnjem stoletju, je bilo največ smrtnih žrtev — 489.332.

V treh letih in osmih mesecih bojov med drugo svetovno vojno je padlo 405.399 Američanov.

Prva svetovna vojna je za Združene države Amerike trajala 19 mesecev, v tem času pa je padlo 116.516 ameriških vojakov.

V Vietnamu je doslej padlo 56.000 Američanov.

V korejski vojni (1950—1953) je padlo 54.246 ameriških vojakov.

Dežela - velika Hirošima

Kako obnoviti kraje, v katerih so letalske bombe izdolble 20 milijonov ogromnih lijakov - Dvakrat prizadeto severnovietnamsko gospodarstvo - Jug nekoliko drugače

Vojna v Vietnamu traja s krajšimi presledki že trideset let. Odkar so 1962 v to vojno prvič posegla ameriška letala, je bilo na oba dela Vietnama odvrženo več kot dvakrat toliko bomb kot v drugi svetovni vojni in v korejskem konfliktu skupaj. V deželi je 20 milijonov ogromnih lijakov, ki so jih izdolble letalske bombe, tako da je na Severu, kjer je manj dežja, pokrajina iz zraka podobna Lunini površini, na jugu, kjer je obilo padavin, pa deželi stotisočeri jezerc. Kako je vse to vplivalo na gospodarsko strukturo obeh delov Vietnama?

Od ameriških vojaških šefov je bilo večkrat slišati, da se je s Severnjaki najbolj pogajati tako, da jih najprej »zbombardiraš v kameno dobo...«. To se sicer ni zgodilo, razdejane v Severnem Vietnamu pa je vendarle katastrofalno. Samo v »dvajsetih dneh« zračnega terorja je bilo po uradnih severnovietnamskih podatkih porušenih v Hanoju okrog 9.000 poslopij, ubitih pa več kot 2.000 ljudi. Sorazmerno nizko število smrtnih žrtev je treba pripisati deloma evakuaciji, ki so jo izvedli že prej, in pa izredno razvejanemu sistemu protiletalskih zaklonišč, ki so takorekoč na vsakem koraku.

Zahodni dopisniki, ki so v tem času obiskali Severni Vietnam, poročajo, da ni več ene železniške proge, ki bi bila nepoškodovana, da so izredno poškodovane ceste in da vzdržujejo promet čez reke v glavnem preko zaslonjenih mostov, ki so jih zgradili iz bambusovih debel.

V razmerah takšne totalne vojne je razumljivo, da je tudi vse gospodarstvo prilagojeno vojaškim potrebam. Pomoč, ki jo dobiva Severni Vietnam od ZSSR, Kitajske in drugih držav je predvsem vojaške narave.

Mobilizacija za orožje sposobnih moških, bodi za boje v Južnem Vietnamu, Laosu in Kambodži, bodi za obrambo Severa, in

množica ljudi, potrebnih za obrambo pred letalskimi napadi ter za popraviljanje in vzdrževanje v hudem pomanjkanju delovne sile v vsem Severnem Vietnamu. Tega pomanjkanja ni mogoče zapolniti s starejšimi ljudmi in z ženskami. Severnovietnamsko gospodarstvo je torej dvakrat prizadeto: direktno zaradi bombardiranja, in posredno, ker na vsakem koraku, tako v industriji kot v kmetijstvu, primanjkuje delavcev.

Tragedija Juga je nekoliko drugačna. Veletok dolarjev, ki je zalil deželo, bodi v obliki denarja, ki so ga trošili v deželi ameriški vojski (1969 jih je bilo nekaj več kot pol milijona) bodi v obliki gospodarske pomoči, ki jo ZDA nudi Južnemu Vietnamu, je že sam po sebi uničil prvotno gospodarsko strukturo dežele, ki je prvenstveno kmetijska. Z dolarji, ki so se po različnih kanalih stekali v deželo, se je rodil »kompradorski« sloj prebivalstva, ki se je obogatel, ne s izkoriščanjem nacionalnih virov ali z investiranjem v nacionalno industrijo, marveč z uvozom iz ZDA in s prodajo uvoženega blaga. Zaradi tega je zamrla še tista industrija, ki je obstajala, propadla pa je tudi kmetijstvo, ki je bilo pred vojno eden glavnih izvoznikov riža v jugovzhodni Aziji; ne samo zaradi pretira-

nega dolarskega vdora v deželo, marveč tudi zaradi vojne, ki je zajela domala sleherni zaselek, in zaradi ameriškega bombardiranja »sumljivih območij«, s katerih beže kmetje pred bombami v zavetje mest, kjer večajo število brezposelnih in seveda tudi število zločinskega podzemlja.

Zaradi velikega števila z dolarji založenih Američanov, so se razvijale samo tiste vrste gospodarske dejavnosti, ki so se »hranile« iz ameriške prisotnosti. Odkod ameriških vojakov je povzročil razsulo tudi v tem sektorju južnovietnamskega gospodarstva, tako, da govorijo ekonomisti o »letu nič«, ki da bo izhodilše za obnovo materialno, gospodarsko, socialno in moralno uničenega Južnega Vietnama.

V Severnem Vietnamu bo treba predvsem obnoviti porušeno industrijo in z mednarodno pomočjo omogočiti, da bo njeno kolesje spet steklo. Na drugem mestu je obnova kmetijstva, ki je prizadeto predvsem zaradi porušenih komunikacijskih sredstev in zaradi ohromljene industrije, ki mu ne more dati, kar potrebuje. In seveda zaradi pomanjkanja delavcev. Socialna struktura in njene moralne vrednote v vojni niso bile prizadete.

V Južnem Vietnamu je problem obnove bolj zapleten in celovit. Treba bo ustvariti delovna mesta za desetstisoče beguncev, ki so se pred vojnimi grozotami zatekli v predmestja velikih mest; treba bo najti produktivno zaposlitev, izhajajoč iz nacionalnih možnosti in potreb za stotisoče, ki so doslej živeli od ameriške prisotnosti; treba bo najti produktivno delo za stotisoče de mobilizirancev, ki so doslej živeli v armadi od dolarske mane; treba bo...

Mednarodna javnost je že veliko pred koncem vojne začela razmišljati o tem, kako prispevati k obnovi Vietnama. M. S.

HERBLOCK AMERIŠKI BALON

Med EGS in SEV

Tiha, a velika igra

Iz Bruslja prihajajo te dni poročila o treh linijah dogodkov, o dveh »javnih« in eni »napol zasebni«. Prva javna linija: pred kratkim konstituirana komisija, vrhovno izvršno telo devetčlanske EGS, se med snovanjem svojih bodočih zunanjih odnosov intenzivno ukvarja z zasnovo za sodelovanje z vzhodno Evropo. Druga javna linija: vzhodnoevropske izjave in poteze, ugašene k obči ugotovitvi, da je »treba priznati realnost EGS«, zbuja ugoden odmev. In »napol zasebna« ali, bolje, neuradna linija: v palači Berlaymont, kjer je sedež Evropske gospodarske skupnosti, čedalje pogosteje prihajajo vzhodnoevropski predstavniki na tihe razprave o tem, kam in kako dalje.

Vmes segajo poročila, kakršna so na primer tale. Sovjetska zveza je pravkar naročila pri več zahodnonemških družbah dodatno opremo za kombinat težkih tovarnjakov na Kani v skupni vrednosti okrog 400 milijonov mark. Letos bo pričel obratovati veliki plinovod, rezultat sporazumov izpred nekaj let, ki so jih sklenile Sovjetska zveza in Avstrija, ZRN, Italija in Francija. Čedalje več je glasov o »kontinentalnih zamislih za panevropska omrežja, koder naj bi se prekalna tekoča goriva, električna energija, tovarni vagoni, cestna vozila... Nekakšen oči vsemu temu sestavljajo sorazmerno enostavne projekcije, kakršna je naslednja: če bi se brez bistvenih sprememb nadaljevala sedanje razvojne težnje, se utegnela izvozni

in uvozni tok blagovne menjave med Svetom za vzajemno gospodarsko pomoč (SEV) in EGS tja do leta 1980 povzpeti vsak na svojih 7 do 7,5 milijarde dolarjev. Pozornost vzbuja v tej projekciji pogojnik »če bi se brez bistvenih sprememb nadaljevalo« v tem se namreč skriva posredna napoved, da se ne bo, da bo skoraj neogibno moralo priti tudi do kakovostnih preskokov.

Kaj se dogaja s trgovino med vso razvito zahodno Evropo in SEV prav do zadnjega časa, ki nam je številčno še osvetljen, pokaže naslednja primerjava. V obdobju 1969—1971 je ta trgovina rastle v celoti za povprečno 9,5 odstotka na leto. Če pa zdaj vzamemo primerjave med rezultati prvih polletij iz zadnjih treh let, vidimo na-

slednje: vrednost trgovine zahodna Evropa — SEV je med prvim polletjem 1970 in prvim polletjem 1971 zrasla za približno 6 odstotkov. To je pod povprečnim tempom triletnja 1969—1971. Od prvega polletja 1971 do prvega polletja 1972 pa je prišlo do presenetljivo visokega skoka navzgor — vrednost trgovine zahodna Evropa-SEV je zrasla kar za 23 odstotkov.

Ob tako kratki dobi, kot smo jo zajeli v ilustraciji, seveda ni mogoče postavljati daljnosežnih sklepov. Toda ker mesečni podatki o trgovini zahodna Evropa-SEV za drugo polletje lanskega leta kažejo, da se visoka rast nadaljuje, in ker tudi razvoj političnih odnosov v zadnjih dveh letih kaže tako, bi vendarle smeli vsaj domnevati, da je v obdobju od druge polovice leta 1970 pa do druge polovice leta 1972 in še zlasti v letih 1971 in 1972 prišlo tudi količinsko do precej strmega obrata trgovine navzgor.

Zaradi omejenega prostora se tu žal ne moremo spuščati v podrobno količinsko in kakovostno analizo tega trgovinskega razvoja. Zato se zadovoljimo z nekaj poglavitnimi ugotovitvami.

Osnovno gmo vzhodnoevropskega izvoza v zahodno Evropo še vedno sestavljajo nafta in derivati, druge surovine za kemično industrijo, surovo železo in barvne kovi-

ne. V zahodnoevropskem izvozu v vzhodno Evropo pa se (poleg velikih sovjetskih nakupov pšenice in lanskem letu, ki so poleg ZDA in Kanade segli v Francijo) naglo krepile delež visoke tehnologije. Ze proti koncu šestdesetih let so na primer dobave industrijske in transportne opreme iz EGS v SEV naraščale približno dvakrat hitreje kakor pa celoten eksport EGS v SEV. Ta razvojna težnja se je od predlanskega do lanskega leta še okrepila.

Lani in letos so se začele uveljavljati zamislive spremembe tudi v vzhodnoevropskem izvozu, namenjenem v zahodno Evropo. V surovinsko-energetskem delu izvoza iz SEV v zahodno Evropo bo letos začel obratovati veliki plinovod, ki bo ob polni zmogljivosti spravljaj iz Sovjetske zveze v Avstrijo, ZRN, Nemčijo, Francijo in Italijo po 30 milijard kubnih metrov naravnega plina na leto. Na industrijskem delu izvoznega spektra pa je SEV, in v njem zlasti Sovjetska zveza, pričel ponujati (in dobivati pozitivne začetne odgovore) nekaj vrst vrhunskih tehnologij: nekatere rudniške in metalurške postopke, in kar je še bolj zanimivo, kompletne jedrske centrale. Tudi v teh premikih se torej kaže vzpon sodelovanja na višji ravni, k bolj kompleksnim projektom.

Na stališče EGS in vse zahodne Evrope do SEV delujeta v tem trenutku, kakor kaže, predvsem dve veliki skupini okoliščin.

V drugi polovici šestdesetih let si je EGS, kar zadeva sodelovanje s SEV, ustvarila določeno vrednost pred ZDA in Japonsko. Z lanskim vrhom Nixon-Brežnjeva v Moskvi in s sklenitvijo obsega trgovinskega sporazuma med velikankama se je jela ta prednost raztapljati. Ameriško-sovjetski in deloma japonsko-sovjetski projekti segajo v dimenzije, ki jim zahodna Evropa ob svoji sedanji

notranji strukturi preprosto ni dorela — saj zajema samo projekt o vtekočinanju sovjetskega plina in preskrbo ZDA z njim vrednost kakih 40 milijard dolarjev. Treba je torej poskrbeti, da zahodna Evropa v tekmi z ZDA in Japonsko ne bi ostala preveč odrinjena ob stran.

Druga skupina okoliščin pa je zbrana okrog vzhodnoevropskih in zlasti sovjetskih pobud. Tu se razpieta sorazmerno tiha, previdna in odmerjena, toda v bistvu daljnosežna igra.

Generalni sekretar KP SZ Brežnjev je v lanskem marcu na kongresu sindikatov dejal, da je »EGS realnost«. Jeseni je poljski zunanji minister Olszowski med obiskom v Bruslju predlagal, naj bi se začeli razgovori med EGS in SEV. Decembra je Leonid Brežnjev rekel, da je Sovjetska zveza pripravljena sodelovati v EGS, če se leta odpove diskriminacijskim ukrepom. Skozi vse leto je na gospodarski in na politični ravni postajalo čedalje bolj očitno, da se možnosti dvostranskega poslovanja izpravaajo in da prihaja čas, ko bo treba seči po multilateralizmu. Vmes so stekli tihi kontakti v Bruslju in drugod.

EGS je bila medtem zaposlena z razširjanjem in s snovanjem cone za prosto trgovino z industrijskim blagom. Prvi januar 1973 pa je bil po njenem internem programu prelomnica še v nečem: od novega leta dalje naj bi nobena članica EGS ne smela več samostojno sklepati zunanjetrgovinskih sporazumov s partnerji zunaj skupnosti. Za vsak sporazum bi morala imeti soglasje vse EGS.

Tu so se zapletle stvari z vzhodno Evropo.

Po notranjih določilih EGS morajo njene članice prosti za soglasje vse Skupnosti le ob sklepanju novih sporazumov, z vzhod-

noevropskimi državami pa ima večina članic EGS sedaj sporazume, katerih veljava bo potekla v letu 1974. EGS je ocenila, da ti sporazumi Franciji, ZRN, Nemčiji, Veliki Britaniji in Italiji sorazmerno dobro pomagajo razvijati odnose z vzhodno Evropo in da je pametneje ne drezati vanje, vsaj za sedaj še ne. Poleg tega pa so se na ministrskem svetu EGS zavestno odločili za neko dozvedno »polovičarstvo« tudi pri sklepanju novih sporazumov. Njihov sklep je približno takle:

Članice EGS naj bi smele tudi v prihodnje »tu in tam« sklepati kak dvostranski sporazum z vzhodnoevropskimi državami. Zagotoviti bi bilo treba le, da bi obstajala skupna pravila za nekatere reči, na primer za kreditne roke in druge pogoje, ki bi jih dajali partnerjem v SEV. Tako naj bi se EGS ognila konkurenci med svojimi članicami pri, denimo, nakupih plina iz ZSSR ali pri prodaji opreme za strojno ali kemično industrijo kam na Madžarsko ali Češko.

Tako tečejo akcije in reakcije, pobude in nasprotne pobude dalje. SEV si poskuša ustvariti in utrditi neko ravnotežje sil z EGS tudi v ekonomski diplomaciji; EGS se trudi sprejemati igr o in jo usmerjati tako, da se ne bi izpostavila premoči Američanov in Japoncev. Hkrati pa na obeh straneh delujejo izvirni ekonomski interesi, ki šenejo sodelovanje v višino in širino.

Sprito vsega tega najbrž ne bi bilo presenetljivo, če bi sredi oblič evropskih tokov tudi med SEV in EGS prišlo do institucionalnega preseka — do direktnega so- očenja med skupinama, ki sta si bili sprva neposredni nasprotniki, zdaj pa dejansko postajata vzporedno s tem tudi neposredni sodelavci.

DUŠAN DOLINAR

Veljačastje, trpkost

Popotovanje v starodavno Agro - Na 200 km dolgi poti iz Delhija vidiš tisto Indijo in tak način življenja, kakršnega živi večina predcelinskih prebivalcev

Popotniku, ki ga je pot iz takih ali drugačnih vzrokov zanesla v New Delhi, bodo tukaj prav gotovo prej ali slej svetlovali, naj se odpravi v starodavno Agro, če se mu zahoče videti starožitno lepoto veličastnih spomenikov. Na take nasvete naletiš v indijskem glavnem mestu skorajda na vsakem koraku, še posebno takrat, če izuistiš, da bi na podcelini rad videl tudi kaj drugega razen Delhija.

Ce se odpraviš v staro mesto iz Delhija, moraš tisti dan, da se kaj drugega odpisati, kajti samo ugotoviš, da som traja sedem ur v obe smeri, saj je Agra oddaljena od indijskega glavnega mesta okrog dvesto kilometrov. In prav ta, čeprav nekolikokrat razvečena, pot je zanimiva, kaže ti tisto Indijo in tak način življenja, kakršnega živi pravzaprav večina podcelinskih prebivalcev.

Indijec se razvizi

Trda resničnost indijskega življa se začne kazati že takoj po tistem, ko avtobus dvorapavsoni cesti proti Harajanu. Vendar pa prve človeške be-de v svetu, ki ga je to danesama ogromna ravnina, kmalu izginejo; pokažejo se prvi tovarniški dimniki in zleknjene vrste tovarništr v ceto skozi Harajano.

Vodica, seveda Indijca, začne takrat prvi razganjati od ponosa. Tekstilne tovarne, tovarne raznih strojev in druge se kar vrtijo na obeh straneh še dokaj dobre vozne poti in v drobnemu, malhnetnu, rjavopoltemu moščku, ki to kar nastopa v vlogi vodice, kar silne prišjo iz ust od hitrega govorjenja, živahne oči se iskrijo iz dela debelih očal, z rokami pa krili kot negodni ptič, ki zagnano poskuša pr- vič vzleteti.

Dolge verige tovarni je kmalu konec in osupel ugotoviš, da si zaman oprezoval za stanovniškimi naselji za ondote delavce. Samo tovarne so bile in ob njih prislonjena naselja zverženih, umazano sivih barak. Podobno kot je prva podoba revščine izgnila pod vtisom industrijskih naprav, bistvega proti čemur ta dežela v tistega speš korak, tako se je odslej tragično re- sinčna podoba te dežele kar pripelja na okna poskakujo- čega avtobusa.

Po razprostrti, ravni pokrajini do koder seže oko, se izmenjujejo ponekod obdelana polja sladkornega trsa, ko- ruze, zaplate riževih polj, da- leč vodd del zemlje pa je ne- obdelan, koder gospodarji buj- no grmičevje, nizka košata drevesa in tu in tam čreda sla- ve in črne goved, jakov. Vzdiolj cele poti pa vidiš ti- sto, česar ima ta dežela naj- več in preveč — ljudi. Za silo odedi v umazane cunjne ne- doležen barv gonijo živino, ne- kaj grebejo po zemlji, tam- vidiš kmetiča, ki skuša s pri- mitivnim ralom prodreti v ze- mljina nedra, drugod polzeu- jejo na pogradih ali na tleh v zavetu sence, oni spet če- pe nepremično ždijo kot utri- plji na žici. Ob poti so po- sesajna njihova naselja, majhne in večje uborne vasei okroglih nizkih kolib iz tr- stice, iz blata narejenih koč, razpazani šotori, zavetja, do- movi iz cunj, ki jih podpira- jo leseni kolii.

Ta domovanja so večkrat obdana vsaj z ene strani z og- romnimi mlakami, v katerih se hladi govedo in od koder strahotno zaudarja po umaza- ni kužni vodi. Vseskozi ob desetine in desetine kilomet- rov dolgi poti je zrak nasičen z dvema vrstama vonjav: duh po umazanih živalih in ljudih in duh po ožganem lesu in mestu.

Slika človeške stiske

Slika človeške stiske in bed- nosti se ti kaže v možgane in avtobus začne puskati za imni predmestja Agra, ki ima okrog pol milijona preb- valcev, ob straneh opaziš os- tanke nekdanjih dvorov v razpadajočem stanju, spet na »koder živalni moš- sek in prične se ABC zgo- dvine o mogočnih možnost, ki so bivali tudi, o starih spo- menikih, ki jih je nič koliko. Star Avstralec, ki si bil na grbo kmalu naložil še osmi križ in ki je vso to pot strme opazoval sliko trde indijske stvarnosti, vmes pa ogorčeno goedel, da bi ljudem dali šole, vzgojo, znanje, tra- ktorje, da bi »spreminjali ze- mljo in sebek, ne pa da razpe- njeni mošček govoriči o mo- guhni in starih stvarh. Av- stralec je ob pogledu na og- romno Akbarjevo grobnico, staro skoraj tristo let, samo zamahnil z roko in iz obraza

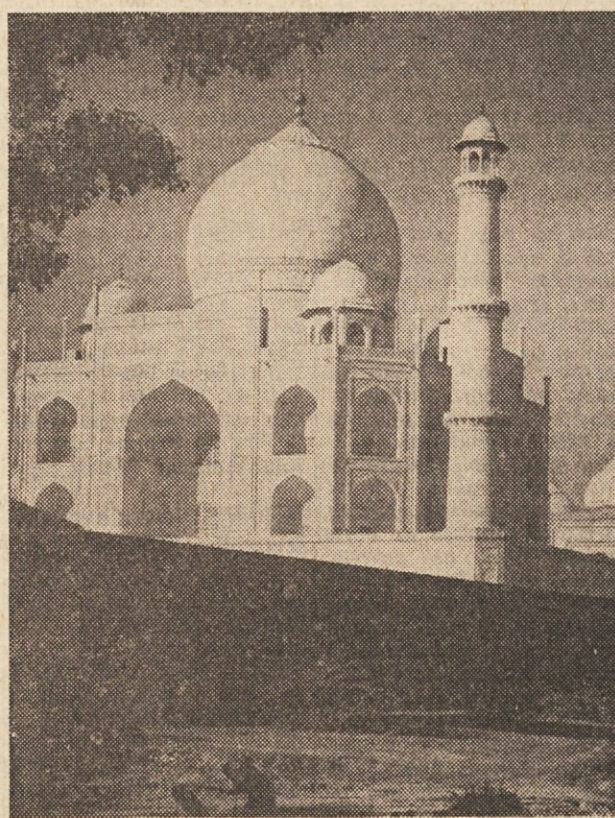
mu je bilo kaj lahko razbrati jezo.

Ni treba posebej poudarja- ti, da je po vsiljivo dolgem in zgovornem pogledu na revščino indijskega življa, zgo- vorni mošček molčal, sicer pa tudi ni bil v avtobusu za- radi tega, da bi govoril o njej, ampak zato, da bi nam ne- vednežem razgrnil vsaj ko- šček bogate zgodovine za ča- sa mogulov in nam razkazal bogato kulturno dediščino za tisoče let nazaj. In o zgo- vini, vladarjih, urjevanju več kot tri sto let starega Tadž Mahala, ki velja za naj- imenitnejši spomenik v Indiji in nudi zares veličastno sliko, bleščec primer hindujske ar- hitekture, o impresivni Rde- či trdnjavi in drugih glasnih minulih vekov; o vsem tem je znal segavi živahnež povedati veliki.

Ko je razlagal kako in kdaj je nastalo to in ono, mu je bi- lo Nehrujev ded višji policijs- ki inspektor v starem letu, da ima Agra nekaj zelo starih koloidžev, vseh vrst cerkva, po svetu znano rokodelsko delav- nico za okrasne izdelke iz ala- bastera, da tod prodajajo zelo kvalitetno narodno blago in modro nebo, nakar se je vsilj- plaz besed, zagnan od minu- losti je kar poplesaval po vročem rdečem pesku in hlad- ne grobnice iz belega, z ome- nitno prepredena marmora- sa so ga oplajale do te mere, da se je človek kak trenutek kar zbal, da ga bo od silnega zagona kar privzdignilo od tal in da bo sfrčal v nebo.

Kljubovalni stavec

Kar mimogrede in z lahko- no razposajajoče in sicer že kar priletni mošček zažvrgo- lel, da rodbina pokojnega pre-

AGRA — Tadž Mahal je ponos mesta in vse Indije.

Foto: arhiv »Dela«

miera Nehruja izhaja iz ma- lega mesta blizu Agra, da je bil Nehrujev ded višji policijs- ki inspektor v starem letu, da ima Agra nekaj zelo starih koloidžev, vseh vrst cerkva, po svetu znano rokodelsko delav- nico za okrasne izdelke iz ala- bastera, da tod prodajajo zelo kvalitetno narodno blago in modro nebo, nakar se je vsilj- plaz besed, zagnan od minu- losti je kar poplesaval po vročem rdečem pesku in hlad- ne grobnice iz belega, z ome- nitno prepredena marmora- sa so ga oplajale do te mere, da se je človek kak trenutek kar zbal, da ga bo od silnega zagona kar privzdignilo od tal in da bo sfrčal v nebo.

Rdečo trdnjavo ustavi na pri- dviznem mostu ob pohablje- nem dečku, ki ga je paraliza priklovala k tlom in je lahko le s pomočjo rok drsal po zadržnici ter se tako premikal. Tukaj je najbrže iz dneva v dan čakal na turiste in jih nemo, z iztegnjeno roko pro- sil za nekaj drobiža. Starec je nasu delcu kovancev na dlan, ga pobozal po črnih la- seh in zmajujoč z glavo počasi krenil za skupino.

Pozno popoldne je še bilo, ogledov je bilo konec. Agra se je odmikala za našimi hrbi in km to smo se peljali mimo ubornih vasi, je tu in tam za- krihla lučka, ponekod so se v krogu zbrali vaščani ob og- nju, živina se je vracala s paše. Zenit tam daleč zadržal se je barval iz svetle v tem- no orsranjo, živo in mrtvo pod njim se je odevalo v gosto in pomirujočo črtno noč.

Ta osemdesetletnik, poln kljubovanja, ki ga narekuje logično misleč razum in poln življenjske ihtivosti, se je pred veličastnim vdomom v

CDU gre v bazo'

Opzijska stranka se odpravlja »ven med ljudstvo« - »Z antisocializmom ni mogoče ničesar več pridobiti«

BONN, januarja. Opzijska kršćansko-demokratska unija se odpravlja vven med ljudstvo, je zadnje čase začel ponavljati Rainer Barzel, poraženi vodja stranke in »politični mrlič, kakor ga ne označujejo samo njegovi nasprotniki. Nepričako- vano hud neuspeh na parlamentarnih volitvah je povzročil popolno zmešnjavo v konservativnih vrstah, iščejo krivdo in krivce, sprašujejo se, ali so jih zdaj »vrgli iz epoch«, in ugotavljajo, da pravzaprav nihče ni vedel, kaj »ljudstvo« misli. Nazaj k bazi — to je rešilno geslo.

Barzel, ki bo še letos mo- ral odločiti vsaj eno izmed svojih funkcij — zdaj je predsednik stranke, kanceljski kandidat in vodja parla- mentarne frakcije — je prvi, ki se podaja »vne«. Namreč ven iz Bonna, kjer je tako vse izgubljeno oziroma vse dobljeno: izgubljeno, ker je ozopizija vsaj za štiri leta potisnjena ob steno, in dobljeno, ker je bonsko volil- no okrožje, na gosto prečka- no z ureditvostv, edino vo- lnilno okrožje v zahodni Nem- čiji, kjer je 18. novembra število glasov za CDU sko- kovito naraslo. Še konser- vativci si zdaj išče poslu- šalcev v manjših odročnih krajih, prireja zborovanja v nekdanjih svojih trdnjavah, tam kjer ga social-demokr- ski uspehi najbolj bolijo. Tam sprašuje vest sebi in stranki in tvega presenetlji- ve stavke.

Tako je na primer v ne- deljo sredi industrijskega Keleda dejal, da »antis- ocializem ni mogoče ničesar več pridobiti« — časi so se spremenili in ljudje si želijo več socialne pravičnosti. Eti- keto »stranke delodajalcev« noče zamenjati za etiketo »na vse strani odprte sredinske stranke«. Očitek, da je CDU »kapitalistična«, je hitivo za- vrnil z obtožbo, da ji hočejo prišiti »Davidovo zvezdo«, nekakšno samотно zname- nje. Tudi »potrošniško misel- nost« kot ideološki signum opzijske stranke gostobe

sedno odklanja, poudarjajoč »visoki« (christlich) v nje- nem nazivu in spoznavajoč, da se v potrošniški družbi rojevalo nevarne socialne pe- tosti in da posameznik v njej še bolj postaja objekt manipulacije.

Takšne napredne misli so konservativcu porodile šte- vilne analize volilnih rezulta- tov, ki nikakor ne potrebu- jejo domneve, da so social- demokrati dobili volitve za- radi »magije Brandtove oče- tovske figure«. Najuglednej- ša zahodnonemška razsko- valka javnega mnenja, pro- fesorica Noelle-Neumann, di- rektorica demografskega in- stituta Allensbach, ki je vse prej kot naklonjena levobur- niali vladi, je na primer ugotovila globoko segajo- čev trend v ZRN, trdi, da je doživela ponovno vsta- nje »ideja družbene egaliza- cije«, torej enakosti, ki je bila aktualna že v začetku pet

Aktualen komentar

Ekonomske stiki obmejnih območij

PISE: ANTEK MAHKOVEČ

Vloga mejnih krajev v odnosih med državami je ponavadi odvisna od temeljnih kazalcev gospodarskih, političnih in drugih razpoložljivosti, ki jih državi gojita druga druga. Jugoslovanska meja napram obema zahodnoevropskima državama — Italiji in Avstriji — je očitna potrditev tega. Današnje prilike v političnih odnosih z Avstrijo so v mnogočem le posledica tega, da Avstrija nikoli ni sprejela jugoslovanskih pobud za vsaj podobno ureditev razmer na meji, kakršne so uredili v duhu skupnih interesov za tesnejše sodelovanje obmejnih področij v sosednjih deželah tržaški, gorški in videmski sporazumi med Italijo in SFRJ. Prav gotovo bi bili interesi avstrijske strani pri ureditvi današnjih napetih in konfliktnih političnih prilik na Koroskem drugačni, če bi bila na tej meji med obmejnimi območji n. pr. letna menjava blaga 40 milijonov dolarjev, nekaj milijonov letnih prehodov meje in vrsta podjetij, ki se razvijajo le v dobroosredskih stikih med obema državama. Menim torej, da so tudi gospodarske stiki obmejnih območij pomembni za stabilnost meja in za dobre sosedne meddržavne odnose.

Meddržavni sporazumi

Nenaravna meja med Italijo in SFRJ je povzročila mnogo problemov življenju ob tej meji, zato sta obe državi v duhu skupnih interesov s posebnimi sporazumi uredili razmerja, ki vplivajo na gospodarska, prometna, etnična, dostojanstvena in druga vprašanja območij in tam živečih državljanov sosednih držav.

Tržaškimi in gorškimi sporazumi, ki urejajo obmejne blaginje promet, predstavljata po svojem obsegu največje obmejne sporazume v Evropi, v prvih letih izpolnjevanja pa sta bila tudi med najbolj liberalnimi sporazumi.

Kljub temu, da jugoslovanski zunanjo-govinski in instrumentarni ni vedno upošteval tudi širših vidikov menjave preko obeh sporazumov, je menjava po sporazumih predstavljala do 10 odstotkov skupne blaginje menjave z Italijo. Poznavalci prilik na obmejnih območjih, predstavljajo političnega in gospodarskega življenja teh območij na obeh straneh meje, so vedno trdili, da so možnosti še večje. Administracija pa je na oba sporazuma in na menjavo v njunem sklopu gledala kot na majhno, črnohorzijsko prekupčevanje.

S tržaškimi sporazumi je predviden brezoarinski uvoz, kar je še posebej pomembno za našo državo, ker tako vsaj deloma odpravlja ozvroma ublažuje težave, ki jih Evropska gospodarska skupnost — katere članica je Italija — postavlja napram tretjim državam, torej tudi proti Jugoslaviji. Svoječasni izvoz jugoslovanskega bleda-bela v času, ko so super-prelevzarni takorekto ukinili možnost našega izvoza mesa v Italijo, je primer, kako je mogoče — ne le v interesu obmejnih območij — razreševati nekatere težave.

Oba sporazuma sta tudi predvidela v okviru posebnih kontingentov izvoz ozvroma uvoza blaga med obmejnima območjema v razvoju gospodarskih stikov med Italijo in Jugoslavijo je prišlo v času od sklenitve sporazumov do danes do velikanskih sprememb. Mislim, da je razviti maloobsejni promet neposredno vplival na razvoj gospodarskih odnosov med državama. Zdav nam je že menjava blaga, izdelanega v obmejnih področjih, prerasla v menjavo blaga ne glede na kraj proizvodnje. Liberalizacija ekonomskih odnosov, in še posebej tudi začetki procesa liberalizacije zunanjetrgovskega režima v naši državi, pomenijo nekatere spremembe v pomenu posameznih kategorij blaginje menjave po obeh sporazumih. Medtem, ko bo namreč menjava v okviru kontingentov in blaginjskih list postopoma izgubila svoj pomen, ima zlasti za nas vse širši pomen možnost medsebojnega popusta in olajšav v obmejni menjavi. Kajti, če je bil v neki situaciji to nentil za premaganje nekaterih težav, nastalih z izmenjimi pri ščitinski ukrepi, bi ga morali v prihodnje spremeniti v pontonsko most pri evolucijskem urejanju ekonomskih odnosov z Evropsko gospodarsko skupnostjo. Tolklo bolj, ker so medsebojne odnose v maloobsejni menjavi sosednih držav dovoljene v GATT kot generalna pravica na odstopanje od načela nediskriminacije in jih je torej mogoče koristiti, zlasti v ta jugoslovanska gospodarstva zanimivo izvoz kmetijskih in prehranbenih izdelkov, ki sicer nalezijo v državah članicah EGS na velike prepreke.

Avstrija ni sprejela naših predlogov za sklenitev sporazuma o maloobsejnem prometu, branec se predvsem s tem, da ji ustavna ureditev tega ne dopušta. Bala se

je tudi predsedansa za ureditev svojih obmejnih razmerij z ZR Nemčijo, Madžarsko in CSSR, in težu pri ureditvi svojih odnosov z Evropsko gospodarsko skupnostjo. Poznavajoč njeno politično stališče do ureditve odnosov s slovensko manjšino lahko rečemo, da predsem tudi ni želela urediti maloobsejni blaginji promet iz političnih razlogov glede na naše manjšine. Zlasti se, ker pa ima tak sporazum z Italijo, kjer Avstrija ureja obmejne odnose glede na svoj interes, ki ga ima v zvezi s svojo manjšino v Južni Tirolski.

Tržaškemu in gorškemu sporazumu lahko zamerimo, da nista spremljala hitrega razvijanja italijansko-jugoslovanskih odnosov. Še posebej je bilo zapostavljeno dolgoročno sodelovanje. Numa jih do posodobitvi ter uskladi s današnjimi potrebami gospodarskega sodelovanja med državama.

Medtem, ko je bilo zaradi nerealne vrednosti dinarja dolgo let atraktivnejše zaupanje v Italijo in manj v obratni smeri, se po zadnjih devalvacijah dinarja trgovina razvija v obratni smeri. Italijani kupujejo danes v naših trgovinah razne vrste blaga: od makaronov in toaletnega papirja do pohištva in galanterije. Zal obmejna mesta nimajo dovolj razvite trgovske mreže; založenost trgovin ni zadostna in nekatera ozka grla na mejnih prehodih povzročajo, da se ponujene možnosti ne izkoriščajo širše. V severovzhodnih italijanskih provincah kot so tržaška, videmska, gorška in Pordenone živi okoli 2 milijona prebivalcev, ki po svoji kupni moči predstavljajo ekvivalent tržišču, trikrat večjemu od Slovenije. Od Nove Gorice so po avtomobilski cesti oddaljene — n. pr. Benetke — eno uro vožnje. Predsednik nove gorške občine s priokusom grenkobe ugotavlja, da njegove ponudbe o skupni akciji, da bi zgradili sodobne shopping-centre, ureddi promet in povečali propustnost na mejnih prehodih, kar po vrsti letijo na glava usesa. Vse bolj pa vendar prevladuje prepričanje, da možnosti ne gre zamenjati, ter, da bi lahko tudi republika z nekaterimi ukrepi podprla pobude, ki so prišle iz Nove Gorice. Z oprostivno depozito, vplivajo na naložbe v trgovini tistih organizacij združenega dela, ki bi investirale v obmejnih centrih, bi bila dana zelo stimulativna podpora novogoriški pobudi.

Med vprašanji, ki ne trpijo odlaganja, je tudi odprtje novega mednarodnega cestnega prehoda Vrtojba. Zaenkrat je stvar zastala pri italijanski vladi, kar pomeni, da bo v bilateralnih predstojeh razgovorih potrebno tudi to razčistiti.

Druge oblike sodelovanja

Na obmejnem območju proti Italiji obstojata tudi drugi projekti, ki prenašajo ekonomske stike obmejnih predelov. Večnoma so tudi taki, ki terjajo ustrezno mesto v srednjoročnem in tudi dolgoročnem načrtu. Slovenije, hkrati pa pomenijo začetek dolgoročnega sodelovanja na širšem področju.

Med njimi velja posebej omeniti pomen infrastrukturnih povezav. Čeprav so regulacijski načrti za cestno, železniško in druge povezave s slovenskim prostorom in za povezavo preko obmejnih krajev med Jugoslavijo in Italijo šele v pripravi, je jasno, da je relacija Nova Gorica — Razdrto načrtaionalneje povezava avtomobilskih cest med Zahodno Evropo z vzhodnoevropskimi državami in transkontinentalno vezjo preko Bitunjskega vzhoda. Jeseniška in sešanska železniska proga sta najbolj ekonomični povezavi med italijanskimi pristanišči in centralno ter vzhodno Evropo ter torej zahtevata večjo mednarodno uveljavitev. Projekti za gradnjo mednarodnega letališča na Krasu spada v okviru konkretnih razgovorov ekspertov obeh zainteresiranih držav.

Širše možnosti sodelovanja bi bile mogoče v okviru prostih industrijsko-garinskih kon, organiziranih na večjih obmejnih stajstih (n. pr. Luka Koper, eventualno letališče). Z izgradnjo objektov in naprav za predelavo, dodelavo in skladiščenje blaga bi prek njih zagotovili trajnostno usmerjenost širših blaginjskih tokov in industrijsko kooperacijo tudi s tretjimi državami, n. pr. deželami v razvoju.

Pogoji, ki jih ustvari za gospodarsko sodelovanje odprta meja in več ali manj urejeni politični odnosi o maloobsejnem prometu, zahtevajo nenehno aktivnost, da se tudi prilagajajo prilike novonastalim možnostim. Gospodarski stiki obmejnih območij in sodelovanje med njimi, preko njih pa tudi širših zaledij, daje ne le stabilnost meji, temveč tudi stabilnost meddržavnim odnosom v vseh pogledih. Z Italijo je mogoče, z Avstrijo pa, ne po naši kritični, v mnogočem ravno obratno.

BLED — Zimska slika

Prenova Otoka

Prvič so podelili »Plečnikovo nagrado« — Dobil jo je inž. arh. Anton Bitenc za lepo ureditev blejskega Otoka

Zdi se, da je na Slovenskem tudi področje arhitekture došlo do novega spodbujanja: gre za »Plečnikovo nagrado«, ki jih bo odslej vsako leto podeljevala Zveza arhitektov Slovenije za najboljša dela na tem področju, priznanje pa naj bi vsakokrat prejel le en ustvarjalec. Predsednik ZAS Nikolaj Bežek in Grega Košak pa sta nato spregovorila o vlogi in pomenu novostanovljenih nagrad ter o širši današnji problematiki arhitekture pri nas, medtem ko je Milan Černigoj v uenoli žirije, ki so jo sestavljali dipl. inž. arh. Nikolaj Bežek (predsednik), dipl. inž. arh. Milan Černigoj, dipl. inž. arh. Grega Košak, dipl. inž. arh. Dušan Černig, prof. dipl. inž. arh. Edo Ravnikar in dipl. inž. arh. Savin Sever, prebrali utemeljitve k podelitvi letošnje nagrade.

Iz uvoda povzememo, da je omenjeni odbor na podlagi večjega števila del iz leta 1970/72 po merilih ambience in arhitektonske ustreznosti ter avtorske zavzetosti odločil podeliti prvo Plečnikovo nagrado

do Antonu Bitencu za prenovo blejskega Otoka, vidnega nacionalnega kulturnega spomenika, ki je bila končana v letu 1972. Žirija je pri tem ocenjevala tudi siceršnje nagrajenčev delo in pri tem ugotovila, da Bitencova arhitektura ni le »funkcionalna, marveč tudi doživljajska, estetska vrednotna, zaradi česar hoče zmeraj dosegati tudi likovno polnovredne stvaritve. Kot arhitekt je Bitenc dozel v sodelovanju s Plečnikom, a je ob tem vseeno našel svoj izraz, ki se »javlja tako pri oblikovanju kompleksnih urbanističnih in ambientskih rešitev kot pri reševanju arhitekturnih problemov vse do drobnih dekorativnih nalog«. Bolj kot »monumentalne, tehnično zapletene naloge ga vabijo problemi, za reševanje v katerih mora človeka, ki torej ohranja oblikovne moderne stavbne tehnike tudi humanistično in v slovenski psihi zajeto razpoloženje...« Bitenc je eden izmed redkih naših arhitektov, ki se znajo s poslušom lotiti vitalizacije naših spomeniških ambientsov.

Med njegovimi »ureditvami spomeniških ambientsov« se posebej odlikuje prenova blejskega Otoka z njegovimi naravnimi lepotami in kulturno-zgodovinskimi vrednotami. Nekdanji romarski center se je pod Bitencem vodstvom spremenil v privlačen, muzejsko urejen, a vendar živo dihalo kompleks, kateremu je bilo treba takšno prilagoditi tudi potrebe kulturnega turizma vse do ureditve pristana, ogrlice luči, ureditve starih stavb za nove gostinske funkcije, ne da bi pri tem trpele naravno okolje ali da bi prizadeli zgodovinsko aglomeracijo otoka.

Bitencov poseg pri obnovi blejskega otoka je obnovitven strokoven, pa vendar pri vsej oblikovni zadržanosti avtorsko ustvarjal in občutljiv, tako da pride predstavitev historičnega gradiva do polnovredne funkcije, s katero se blejski otok aktivno vključuje v sodobni utrip širšega blejskega okolja.

J. H.

Tekma v Parizu

Jugoslovanska in slovenska industrija pohištva sta se lepo uveljavili na letošnjem pariškem salonu pohištva

OD NASEGA POROČEVALCA

Pravzaprav sem glavni vzrok viden že tostran meje, na železniški postaji v Pivki, kjer je spet čakal za transport eden izmed tovornih vlakov z bukovno in hrastovo hlodovino, natovnjeno za izvoz. Sicer pa smo na letošnjem sedmem mednarodnem salonu pohištva v Parizu, največji tovrstni reviji v Evropi, nedvomno častno zastopani. Tako po razstavljenih izdelkih, kot po prisotnih zastopnikih posameznih podjetij. Vendar pa ta pomembna trgovinska manifestacija, ki kroji mero svetovnemu pohištvu, tokrat v bistvu ni odkrila nekaj posebej novega. Nasprotno, proizvodnja pohištva se v svojih prizadevanjih, da bi vrnila človeku vsaj doma nekaj toplote in intimnega okolja, vse bolj vrača k že preskušanim starim oblikam masivnega ali celo stilnega pohištva iz čimbolj naravnih materialov in vsaj v navidez čimbolj ročni obdelavi.

Vse to velja prav gotovo tudi za našo jugoslovansko in slovensko proizvodnjo pohištva, ki se je tudi na pariškem salonu 73 lepo uveljavila, ki pa bo morala napeti vse sile, če bo v prihodnje hotela vsaj obdržati svoje doseganje mesto, kaj šele, če bi želela napredovati.

To tolklo bolj, ker je letošnji pariški salon, ki je bil v petih velikanskih palačah pariškega semšišča na Porte de Versailles na površini več kot 110.000 kv. m s 1.200 razstavljalci iz vseh važnejših evropskih dežel, očitno prosto odprl konkurenčnemu spopadu med Vzhodom in Zahodom, v katerem je težko vzdržati. Poleg najpomembnejših zahodnih proizvajalcev pohištva so namreč tokrat prvič nastopile vse vzhodnoevropske dežele, od Sovjetske zveze preko Madžarske, Bolgarije, Rumunije in Češkoslovske do Poljske. Prav te dežele morda bolj kot druge razpolagajo z lesom, ki ga je pri nas vse manj.

Konkurenčni spopad med Vzhodom in Zahodom

Med zahodnoevropske vse sile v proizvodnji pohištva se je spet vtrstila mala Belgija, še posebej v izdelavi težkega masivnega salonskega pohištva. Ko sem se poznal, odkod Belgijcem povzročila vina in bukovina, sem dobil odgovor, da ta les v veliki meri uvažajo prav iz Jugoslavije. Seveda grede v iskarnju teh lesov tudi dlje — celo tja do Japonske. Mi pa drugi strani tak dragoceni les prodajamo v tujino v obliki neobdelane hlodovine, medtem ko doma za izdelavo pohištva lesov še primanjkuje.

Ce se je zdaj podjetje Slovenijales-Meblo po razločilo, prav gotovo je ta kadežba najina že zaradi nadaljnje prisotnosti na tržišču, zaradi vzajemne priprave in nadaljnje vzpoda

bo — upajmo — obrestovalo še posebej v daljši prihodnosti, ko bo v Evropi lesa sploh zadostno primanjlo. Če pa neločljivo, če take velike domače gospodarske organizacije ne morejo preprečiti, da bi lesna gospodarstva v Jugoslaviji ne izvažala svoj les drugam pred nosom domačih proizvajalcev

Največji jugoslovanski izvozniki: Slovenijales

Slovenijales je še vedno daleč največji jugoslovanski izvoznik pohištva in v bistvu tudi edini, ki ima v Franciji svoje lastno podjetje. Le-to se je imenovalo do sloj Slovenijales-France, po poznejši večji udeležbi novogoriškega podjetja pa zdaj Slovenijales-Meblo. V Parizu, kjer je sedež podjetja in na jugu Francije, kjer imajo samostojno podružnico, imajo tudi tri obširna skladišča s površino skoraj 5.000 kv. m in osem lastnih tovornih avtomobilov za razvažanje pohištva. V preteklem letu so imeli za 13,5 milijona frankov prometa, kar je sicer nekoliko manj, kot eno leto pred tem in še nekoliko manj, kot je znašal ta promet v Franciji pred kakimi štirimi, petimi leti, vendar spet precej več kot je bilo to pred tremi leti.

Predvsem pa mi je direktor Slovenijales-Meblo v Parizu Franc Erman poudaril, da bi tudi zdaj kljub hudi konkurenci lahko povečali promet za 2 ali celo 3 milijone frankov, če bi imeli na razpolago več blaga.

Vprašanje je torej, koliko v takih pogojih udeležba na mednarodnih sejmih, kot je mednarodni salon pohištva v Parizu, prispeva k nadaljnemu dvigovanju prometa v tej deželi. Prav gotovo je ta kadežba najina že zaradi nadaljnje prisotnosti na tržišču, zaradi vzajemne priprave in nadaljnje vzpoda

bude, predvsem pa zaradi ne posrednega stika s kupci.

Domače tržišče je preveč popustljivo

Razumeti je seveda treba tudi domače proizvajalce pohištva, ki jim ni toliko do izvoza, ker lahko za isti denar ali še dražje svoje izdelke prodajo doma, povrnijo vsega pa nimajo skrbi ne z roki, ne s kvaliteto, ne z reklamacijami, ki so pri deviznem poslovanju pogoste. Toda to tudi pomeni, da je domače tržišče preveč popustljivo. Kajti če bi se ti kriteriji zaostirili na tuj dom, bi verjetno to vplivalo pozitivno tako na zadovoljevanje domačega kot tujega tržišča.

Katere izdelke lahko na splošno najbolj plasiramo v tujino, zlasti v Francijo? Predvsem tiste, ki že po svojem značaju niso prilagojene velikim serijskim proizvodnjam, se pravi predvsem kolonialno, rustično kmečko in stilno pohištvo. Pri modernem ploskovnem pohištvu, čeprav si tudi tu nekatera podjetja pošteno prizadevajo, v glavnem gleda cen zaostajamo skoraj za 20 odstotkov za glavnimi svetovnimi proizvajalci. Ta razlika je seveda tudi precej umetna, skoraj nasilna. Veliki proizvajalci pohištva v Zahodni Evropi so namreč v okviru EGS oproščeni 8,5 odstotne carine, ki jo naši izvozniki morajo plačevati, razen tega pa so še prevozniki stroški za kakih 5 odstotkov nižji od naših.

Francosko tržišče samo je vrh tega še posebno težavnega, ker je močno razdrobljeno in malo organizirano. Slovenijales-Meblo sicer skuša to v Franciji s svojimi okrog 3500 bolj ali manj stalnimi oddelki urediti, vendar to, da si je uredilo svoja lastna skladišča, kamor prihajajo karlo, ni s sestavnimi elementi, ki jih v lastnem servisu montirajo.

BOGDAN FOGACNIK

Pol milijona več Slovencev l. 2000?

PISE: VLADO JARČ

Izračunali so, da bo imela Slovenija leta 2000 pol milijona prebivalcev več, kot jih ima zdaj, se pravi 2,3 milijona. To je seveda odvisno od marsičesa. Pa tudi od tega, kakšna je politika otroških dodatkov, ali poskrbimo za to, da mladi zakonci po enem, dveh letih pridejo do stanovanj, kakšne so možnosti za to, da je zaposlena žena v glavnem brez skrbi za otroke takrat, ko dela, če naštejemo le nekatere zadeve, ki niso odvisne zgolj od staršev. Zgledov po svetu je dovolj — pa tudi iz takih družb, ki so pri približno tako visokem (ali nizkem) narodnem dohodku, kakor smo pri nas.

Torej: čisto spontano tudi ta reč ne gre in gre čedalje manj, saj se zmeraj bolj uveljavlja načrtovanje družine — v obeh smeri. Ali pospešujejo ali pa omejujejo naraščanje prebivalstva. V Sloveniji smo število otrok že preveč »racionalizirali«.

Vprašati pa se moramo, kaj naj bo leta 2000 tega dodatnega pol milijona Slovencev. Predvsem, ali bomo poskrbeli, da bodo imeli delo doma Dalje, ali bomo pustili, da se bo sedanja skorajda praznitev slovenskega ozemlja nadaljevala in da se bo prebivalstvo osredotočalo v mestih, in to predvsem v Ljubljani? Se pravi, da bi tudi tu pustili, da bi teklo, kakor bi pač teklo. Ali pa bomo nekaj storili in tokove gibanja prebivalstva tudi po tej plati usmerjali?

Vmes pa še nekaj drugega. Do leta 2000 je še nekaj manj kot trideset let. Lahko bi kdo rekel, da je teh trideset let še tako daleč, da bo v tridesetih letih svet že čisto drugačen, kajti — kakšen je bil pred tridesetimi leti in kakšen je danes! In tako naprej.

Vrh tega pa še to, da je razvoj čedalje hitrejši pa da je zato težko prerokovati, kaj bo takrat. Toda slovenski prostor je omejen, zdaj se moramo odločiti, kje bodo ceste, kje bo stala industrija, katerega prostora se sploh ne smemo dotakniti, če hočemo sploh živeti, kje bomo dobili vodo, kje energijo.

Ce se povrnemo k prebivalstvu, imamo tri možnosti razporeditve. Načrtovalci so jih označili s črkami — A, B in C. Po prvi bi se sedanji tokovi nadaljevali. To pa pomeni naglo naraščanje Ljubljane kot političnega in gospodarskega središča, dosti počasnejše naraščanje drugih mest, predvsem pa še nadaljnji beg z vasi, zlasti iz nerazvitih območij.

Več razlogov je, da se za tako inčino ne moremo odločiti: nacionalnega ozemlja menda ne bomo opuščali. Dalje, splošni ljudski odpor je uspešnejši, če se imajo partizanske enote kam zateči. In

še: izkoriščanje naravnega bogastva, turizem in tudi varstvo krajine niso med zadnjimi razlogi.

Drugo skrajnost bi pomenilo enostransko pojmovanje policentričnega razvoja, za kakršnega smo se odločili s skupščinsko resolucijo o dolgoročnem razvoju Slovenije. Po tem bi se — poenostavljeno povedano — Ljubljana razvijala sicer nekoliko počasneje, zato pa hitreje Maribor in še Celje ter Koper. Drugo bi bilo ob strani in še funkcije bi se koncentrirale v tej diagonali. (To je varianta C.)

Izhodišče variante B pa je v široko pojmovanem policentризmu, torej v enakomerni rasti razvojnih središč. Tako bi imela Ljubljana od 300 do 500 tisoč, Maribor 200 do 300 tisoč, Celje, Koper in Novo mesto kakih 100 tisoč prebivalcev. Bistvo te variante morda niti ni toliko v načrtovanem številu prebivalcev posameznih razvojnih središč, kot v posledicah, ki zaradi tega nastajajo. Po prvi varianti se vse osredotoča v Ljubljani, po tretji le na diagonalo Maribor — Koper z močno poudarjeno vlogo Ljubljane, po drugi varianti pa enakomernejša rast vseh. To pa pomeni, da morajo biti vse regije med seboj povezane tako s prometnim kot z drugim omrežjem (se pravi tudi povezava Koroske preko Završja z Dolenjsko), da je temu prirejalo na tudi mreža šolskih, zdravstvenih in drugih ustanov, skratka zasnova te variante temelji na predvidenem močno razvitem medobčinskem sodelovanju. Pravzaprav pa je samo taka odločitev racionalna s stališča samoupravljanja.

V bistvu gre za politično odločitev, ki bi o njej morala reči svojo besedo republiška skupščina, da bi načrtovalci lahko nadaljevali delo se izognili nepotrebnim stroškom pri planiranju. Odločiti pa se bo treba čimprej, da bi se vsi ravnali po eni smeri: od energetike, cestnega sklada do šolstva, zdravstva, ptt itd., zakaj zdaj večina načrtuje na podlagi dosedanjih trendov, se pravi spontanega razvoja. Planirajo pa tudi občine in ne bi bilo daleč od resnice, če bi zapisali, da so precej velike oči.

In še nekaj: dogovoriti se velja tudi, kaj sodi v eno, kaj pa v drugo regijo. Še najmanj opredeljena je ljubljanska regija, saj različne oblike nastopajo npr. v medobčinskih svetih družbenopolitičnih organizacij, različne občine so v samoupravnih interesnih skupnostih, vsem ko je o sodelovanju občinskih skupščin še težavno govoriti.

Na policentризem sicer vsi prisegamo, zamislili o tem, kaj je policentризem, pa je še zelo veliko. Nemara bi kazalo tudi glede tega potegniti črto.

Ob devetdesetletnici Maksima Gasparija

Akademik slikar Maksim Gaspari dopolnjuje te dni 90 let. Po podatkih Slovenskega biografskega leksikona, ki jih je napisal pokojni umetnostni zgodovinar dr. France Mesesnel, je zavekal v svet na Selščku pri Cerknici 28. januarja 1883. Slikar sam izpričuje ta dogodek z rojstnim listom za dva dneva zgodnejše. V najstarejšem prepisu iz leta 1905, ki ga hrani, piše, da se je materi Ivani in očetu Jakobu, posestniku na Selščku, rodil 26. januarja. Kakorkoli dva dneva nista bistvena razlika za visoka leta, kakršnih doslej ni dočkal noben slovenskih slikarjev. Tudi zato mi pišem tole pismo:

Dragi, dobri Gasper, bodi pozdravljen v imenu vseh, ki vedo zate! Vem, da jih v svoji skromnosti nisi nikdar prešteval, tudi jaz jih ne nameravam, ko med tistimi, ki se štejejo za Slovence, skoraj ni nikogar, ki ne bi vedel za slikarja Gasparija in njegovo delo. Brez hrupne reklame in propagande, ki sta poganjali sodobnim modnim umetnostim, razveseljuješ s svojimi podobami naš živeli doma in tistega raztresenega po vseh kontinentih sveta. Veš, da so naši izseljenci že pred mnogimi desetletji, ko so v Ameriko nosili prodajati svoje žulje, nosili vselej s seboj kot svetlinje in drag splošno na rodno grudo vse, kar jim je bilo dosegljivega od reprodukcij tvojih slik.

V obdobju med obema vojnama — da ne govorim o vseh povojnih letih — je bilo mimo tvojih reproduciranih dosti slik drugih slovenskih, že umrlih in živelih slikarjev, vendar veliki večini Slovencev prav tvoje podobe v kateri koli obliki žlahtnjajo prirodna čustva naše krvi. Kaj naj to pomeni? Da more živeti dobra umetnost brez slehernih znanstvenih razlag, da je njen vpliv pristen le, kadar je neposreden. Tvoje podobe in učenost sta si zares vsakebje in tako je vselej tudi prav!

Gasper, se še spominjaš, ko sva pred petdesetimi leti s Ferdinom Veselom vidrila v tvojo slikarsko delavnico v Lovšini hiši v Gradiscu? Vselej, kadar je Grumlovčan prilomastil v Ljubljano, mu je bila prva

pot k tebi: Nu, Gasper, kaj mi boš novega pokazal? Na stolišja je bilo dosti na ogled: skice, risbe, osnutki, uokvirjene podobe vsenaokrog, koder so mogle varno stati, jaz pa sem tpal po pravilnem vzdušju slikovitega nereda: stare skrinje, klovrati, majolike, ospešiji, avbe, peče, sklopenci, širokokrajni bohinjski klobuki, rute, čedre, panjske končnice, slike na steklo in kaj vem, kaj ti je bilo še potrebno za delo in spodbujanje barvnih občutij. Veš, da Vesel nobenih slik ni hvalil, bil je prepričan, da je ni, ki je ne bi bilo mogoče še bolj naslikati (lase bi si pulil, ko vem, kako bi moral a ne zmerom, je mrmral zve, a kadar je bil s kakih delom zadovoljen, je sprožil dlan: Povej, koliko hočeš?! — Tebi jo je dostikrat sprožil.

Ko sva odhajala iz tvojega svetišča, mi je dejal: to je slikar, ki ve, kaj hoče in pri svojem ostaja. Le taki so slikarski značaji.

Dragi Gasper, čemu le ti vse to pripovedujem? Moji prvi vtisi ob obiskih v tvoji stari delavnici pred mnogimi desetletji so ostali v meni živi vse v današnje dni. Nikdar nisem z namišljenim globokom gledal tvojih slik, četudi je sedaj moda, da je le tako moč razumeti čarni svet slikarstva. Tista otroška preprostost, ki sem jo občutil ob zgodnjem srečanju s tvojim delom, je še vedno v meni prisotna, in kadarkoli te obiščem in četudi mi je tvoja delavnica poznana do podrobnosti, vsakokrat znova ptimam s pogledi po stenah s podobami, ki so mi kakor dobra glasba, ki se je nikdar ne moreš naslišati.

Dragi Gasper, prav zato menim, da so tvoje slike dandanes izvečine že ponorodele, da so postale last na vseh tako, kakor mnoge pesmi dobrih pesnikov, in to v najbolj žlahtnem pomenu in nament. Malo nja dočakati toliko vzraščeno svojega dela s svojim narodom, posebno preprostim in pristnim.

Ko te je pred sedemdesetimi leti Peruzi na Dunaju upodobil celega v pokončni drži s širokokrajnim klobukom na glavi, je kipec kakor osnutek za spomenik ravnega moža z nadihom dobrote in šegavosti, kakor sta ti lastna. Kadar gledam ta kipec na omari pri tebi doma in ga primerjam s tvojo današnjo znanjostjo, skoraj ne opazim posebnih sprememb: še vedno gladko lice, pokončna drža in dobra volja za veseljem do dela, blagor, ki je usojen le prav dobrim ljudem na stara leta.

Te dni, ko stopaš na desete življenjske stopnice, nimam nikogar več iz svoje vrste, ki bi ti zapel primerno hvalnico. Vsi, ki smo še nekje mlajši, ti iz srca želimo, da bo tvoja delavnica še dolgo vrha in se čez

LETA »LAZEJO«
SLAVLJENEC V njem delavnici ga je fotografiral J. Zinec

Kocka je padla

V Savudriji bodo porušili 21 počitniških hiš, ki so jih zgradili brez dovoljenja - Odločno zoper črne gradnje

UMAG, januarja. Do konca tega meseca bi morali lastniki 21 na črno zgrajenih počitniških hiš na severni strani Savudrijskega polotoka odstraniti večidel montažne hiše. Tak je epilog dolgotrajnega postopka, ki ga je začel pristojni organ občine Umag, potrdil republiški organ, pravilnost postopka pa je potrdilo najprej vrhovno sodišče Hrvaške in potem še Jugoslavije.

Ce lastniki teh na črno zgrajenih počitniških hiš ne bodo upoštevali roka za odpravo, bodo to na njihove stroške uredili pristojni občinski organi.

Brez dovoljenja zgrajene počitniške hiše stojijo na severni obali Savudrijskega polotoka, kjer ali ni zazidal nega načrta, ker je tam predviden prostor za druge na mene, ali pa stojijo na nezazidljivem območju.

Direktor zavoda za urbanizem in komunalne zadeve občine Umag Anton Petretić je povedal, da je skupščina

</

SPORT ŠPORT ŠPORT

DOMAČI SPORT

DANES

SOBOTA, 27. JANUARJA 1973.

ODBOJKA

ŽENSKA B LIGA

21.15 v Trstu, stadion «1. maj»
Bor — Primavera Marzotto21.15 v Bergamu
Lovable — Breg

MOŠKA C LIGA

21.15 v Montecchiu
ACLI — Kras

MLADINKE

20.30 v Trstu, Ul. della Valle
Sloga — OMA

KOŠARKA

MLADINCI

20.20 v Trstu, pri Banih
Bor — Radici Arte

NARAŠČAJNIKI

19.00 v Trstu, Ul. Caravaggio
Bor — Ricreatori

MEDŠOLSKO PRVENSTVO

15.00 v Trstu, Elizejske poljane
«F. Prešeren» — «Oberdan»

NOGOMET

PRIJATELJSKA TEKMA

14.30 v Dolini
14. topniški polk TS — Breg B

JUTRI

NEDELJA, 28. JANUARJA 1973

NOGOMET

2. AMATERSKA LIGA

10.30 v Dolini
Breg — Flaminio14.30 v Bazovici
Zarja — Fogliano

3. AMATERSKA LIGA

14.30 v Padričah
Primorec — Fiamma

MLADINCI

10.30 v Trstu, stadion «1. maj»
Roianese — Vesna10.30 v Trstu, Sv. Sergij
Campanelle — Gaja12.00 v Trstu, stadion «1. maj»
Libertas Rocol — Primorje9.00 v Trstu, stadion «1. maj»
Libertas Sv. Sergij — Union

PRIJATELJSKE TEKME

10.30 v Trstu, stadion «1. maj»
Union — Costalunga

NARAŠČAJNIKI

12.30 v Dolini
Breg — Istra Polj

KOŠARKA

MOŠKA D LIGA

11.00 v Benetkah
Jesolo — Bor

NARAŠČAJNIKI

Na Kontovelu
Kontovel — Inter 1904Na Opčinah
Polet — Italsider

ODBOJKA

MOŠKA D LIGA

10.30 v Veroni
Ferroni — Dom

MLADINKE

8.30 v Trstu, Elizejske poljane
UGSS — Sloga

NAMIZNI TENIS

DEŽELNO EKIPNO PRVENSTVO

8.30 v Vidmu
Nastopajo tudi mladinci Sokola18.00 v Trstu, Ul. Coroneo 13
Nastopajo tudi mladinci Krasa

SMUČANJE

MLADINSKE IGRE

9.00 v Sappadi
Sodelujejo tudi tekmovalci dolin-
ske občine

AVTOMOBILIZEM

RALLY MONTECARLO

NAMIZNI TENIS

TEDENSKI PREGLED

ODBOJKA

V ŽENSKA B LIGA

Zmagala sta Francoza J. C. Andruet in M. Petit

Najboljša italijanska posadka je bila sedma

MONTECARLO, 26. — Zadnji, tako imenovani dodatni del rallyja ni prinesel bistvenih sprememb na lestvici, na vrhu katere je ostala kopica avtov alpine renault. Končno zmago je osvojil Francoz Andruet s tovaršem Petitom: ta par je zadal zaostanek 26" dvojici Andersson (Šve.) — Todt (Fr.) Med francoska vozila se je vrnil Finck Mikola s tovaršem Porterjem (V B) na ford escort, prvi Italijan pa je bil Raffaele Pinto s fiatom 124, ki je zasedel 7. mesto. Med poraženci je vsekakor predvsem ekipa lancia, ki je z Munarijem celo računala na končno zmago, v resnici pa je zasedla s svojim najboljšim zastopnikom, Švedom Kallstromom, šele osmo mesto.

Končna lestvica je naslednja:

1. Jean Claude Andruet in Michele Petit (Fr.) alpine renault 5.42'04"
2. Ove Andersson (Šve.) in

3. Jean Pierre Nicolas in Guy Vial (Fr.) alpine renault 5.43'38"
4. Hannu Mikkola (Fin.) in Jim Porter (VB) ford escort 5.44'29"
5. Jean Luc Therier in Marcel Callewart (Fr.) alpine renault 5.46'01"
6. François Piot in Louis Marnat (Fr.) alpine renault 5.46'02"
7. Raffaele Pinto in Arnaldo Bernacchini (Italija) fiat 124 5.52'14"
8. Harry Kallstrom - Claes Billstram (Šve.) lancia fulvia 5.52'15"
9. Tony Fall - Mike Wood (VB) datsun 2407 5.55'47"
10. Bernard Darniche in Alain Mahe (Fr.) alpine renault 5.57'08"

Tretje mesto Sokola je povsem zaslužno

Jutri bodo zopet stopili za mize mladinci

A LIGA

Zaključilo se je prvenstvo moške A lige. Spol je po predvidevanjih pristal na tretjem mestu. Nabrežinska ekipa je igrala dobro in nje tretje mesto je povsem realno in zaslužno. Če prezremo spodrs-ljaj v Bariju, so Sokolovi igralci igrali presenetljivo dobro. Najboljši je bil seveda Peterlini, ki je po zaključku prvenstva celo najboljši igralec v tej skupini, pred Malescijem in Bisijem. Pozna se mu le, da pri treningih nima enakovrednega partnerja, saj v tej sezoni ni vidno napredoval. Ohranil je sedmo mesto kakovostne lestvice. Boris Košuta je razočaran, predvsem v Bariju, pa tudi v drugih srečanjih ni pokazal dovolj učinkovite igre. Pozna se mu, da ne more vzporedno z ravnijo italijanskega namiznega tenisa. Presenetila sta Radovič in Pertot, ki

igrata iz dneva v dan bolje in bosta z vztrajnostjo in dobro voljo še marsikaj dosegla.

IZIDI ZADNJEGA KOLA:
GBC Bari - TC Taranto 5:0
CDR Modena - Sokol 5:2
Vitamiella - TC Taranto 5:0

KONČNA LESTVICA
CDR Modena 10 9 1 47 13 18
Vitamiella 10 9 1 47 14 18
Sokol 10 4 6 34 38 8
GBC Bari 10 4 6 30 40 8
CUS Bari 10 4 6 26 41 8
TC Taranto 10 0 10 14 52 0

Jutri bo v Firencah finalno srečanje med ekipama CDR in Vitamiella. Odločalo bo o ekipi, ki se bo v finalnem kolu potegovala za naslov državnega prvaka.

DEŽELNO PRVENSTVO

V nedeljo je bilo v Trstu izločilno tekmovalce posameznikov za stop v deželno prvenstvo. To tekmovalstvo sta se uvrstila člana Sokola Pertot in Radovič, ki bosta nastopala med tretjekategorniki in mladinci. V ostalih kategorijah je bilo število prijavljenec precej majhno in bodo vsi igralci nastopili na deželnem prvenstvu posameznikov, ki bo 4. februarja v Nabrežini.

MLADINCI

Sokolova ekipa bo jutri nastopila v Vidmu, kjer bo morala nadoknaditi dva teka poraza, ki ju je zadobila 24. decembra v Nabrežini. Na lestvici ima namreč tržaški občinski rikreatorji 6 točk, Sokol, Julia in Rangers pa po dve točki. Če bodo jutri Nabrežinci nastopili v popolni postavi, jim ne bo težko zmagati, vendar pa jim štiri točke zaostanka zapirajo pot do deželnega naslova.

MLADINKE

Krasova dekleta bodo jutri odigrala dve srečanju proti tržaški Julii, ki bosta odločala o deželnem mladinskem naslovu. Krasove barve bosta zastopali Milčević in Blažinova, ki morata braniti ne le deželni, ampak kar državni naslov. Menimo, da njuno delo ne bo pretežno.

S. J.

Po več kot enomesečnem premoru ŠZ Bor zopet na domačem igrišču

B LIGA — članice

Po več kot mesecu dni bo drevi Borova ekipa ponovno nastopila na domačih tleh proti Primaveri Marzotto. Za Bor bo to že drugo zaporedno srečanje z ekipo, ki se bori za obstoj v ligi. Primavera je lani celo osvojila prvo mesto v svoji skupini in ji je potem napredovanje v višjo ligo uslo le za las. Letos je ekipa pomlajena, a se ne nahaja v preveč dobrih vodah. Potrebne ji niso le točke, ampak celo seti, saj je velika možnost, da bo na koncu prvenstva o izpadu odločala prav razlika v setih. Drevi lahko torej pričakujemo borbeno ekipo, ki pa našim dekletom ne bi smela povzročati prehudih težav. Kot za druga srečanja, so se borovke tudi za današnje skrbno pripravile.

INKA

Breg čaka drevi v Bergamu izredno težka naloga. Dolničanke odhajajo v goste k najboljši ekipi

te skupine (Lovable), ki v letošnjih spopadih za točke še ni oku-sila grenkobe poraza. Gostovanje Brega je prišlo v trenutku, ko prevzija majhno krizo. V prvem nastopu (doma) z drevisnjim tekme-cem so odbojkarice iz Doline zaigrale odlično in to še posebej v prvih dveh setih. Ni rečeno, da kaj takega ne ponovijo tudi v Bergamu, čeprav bodo nastopile nekoliko okrnjene. Zaradi službenih obveznosti so morale ostati doma Foru-seva. To bo za Breg velika zguba in trener Jurkič, glede na pomanjkanje igralc, nima drugih rezerv.

C LIGA — člani

Po dveh domačih nastopih se drevi odbojkarji Krasa podajajo na pot v Montecchio. Domača šestar-ka ACLI je letos novinec v tej ligi, ki je v osmih tekmah zmagala tri-krat. Verjetno se bo težko rešil izpada in v veliki meri je odvisno kako bo igral drevi proti Zgoniča-nom. Tudi gostje niso izven nevar-

nosti in pričakovati je izredno o-gorčen boj.

V prvem srečanju v Nabrežini je zmagal Kras in ima vse možno-sti, da ta uspeh ponovi. Na pot bodo odšli, z izjemo Franka, vsi igralci Krasa. Zgoničani se zave-galje pomembnosti drevisnjega na-stopa in so se med tednom vestno pripravili. Osvojitev dveh točk v Montecchiu bi pomenila še en ko-rak bliže k rešitvi. S tem bi se zne-bili neposrednega tekmeca za na-zadovanje, kar je konec koncev naj-bolj važno dejstvo.

G. F.

D LIGA — moški

Jutri bo Dom gostoval v Veroni pri Ferroniju. Domovci po dveh zaporednih porazih upajo na prvo zmago, toda zavedajo se, da v Veroni bo zelo težko osvojiti dve točki, saj so domačini izkušeni in lastnih tleh. V domovskih vrstah bo odsoten Čej, toda prepričani smo, da bo njegovo mesto uspešno prevzel Simoneta. V Veroni bi morala dobro zaigrati tudi Devetak in Mužič, ki zdajne čase prihajata v dobro formo; zlasti bi se mora-la izkazati v napadu.

Sklepani igralci Doma se bodo morali zbrati jutri zjutraj ob 5.30 pred klubom «S. Gregorčič» za skupni odhod v Verono.

I. K.

MLADINKE

V mlajših kategorijah so se od-bojkarica prvenstva praktično končala, razen pri mladinkah v sku-pini B. Do konca izločilnih tekem manjkajo še tri kola. Derbi kola med Borom in drugo ekipo Brega je bil odigran že sinoči. Pri Banih pa se bosta drevi spoprijela do-mača Sloga in OMA. Gostje v pe-tih dosedanjih nastopih niso še no-bene tekme izgubile. Če slogešice zaigrajo tako kot znajo, lahko pričakujemo tudi prijetno preseneče-nje. Tržačanke se morajo zahvaliti svojo nepremagljivost tudi lastni izredno majhni telovadnici, v ka-teri se nasprotnice ne znajdejo in je dobesedno nemogoče igrati. Pri Banih pa ne bo tako in ni rečeno, da ne bo prav nocoj OMA letos prvič potegnila krajšega konca.

Jutri dopolne čaka mlade slogešice drugi nastop. To pot jim ne bo stal na drugi strani mreže tako nevaran nasprotnik. Odbojkarice UGSS se že zdalec ne morejo pri-merjati z OMA.

Druga tekma predzadnjega kola med Bregom B in OMA bo na so-redu šele 2. februarja. Mlade igral-ke Brega v tem nastopu nimajo no-benih možnosti za uspeh. Ker je v tej skupini pet ekip v predzad-njem zavrtljaju počiva Bor

G. F.

Na mladinskih igrah 1973

Dolničani v Sappadi

Jutri bo v Sappadi občinski in pokrajinski del zimskih mladinskih športnih iger, ki jih organizira «Sci Club 70» iz Trsta v imenu CO NI. Sodelovalci bodo kot že prej-nja leta tudi mladi tekmovalci iz občine Dolina. Možnost, da se u-deležijo tega tekmovalstva sta dala športno društvo Breg, ki je v so-delovanju z občino Dolina organi-ziralo za ta dan poseben izlet v Sappado, in nižja srednja šola «Si-mon Gregorčič» iz Doline, ki se že teden dni mudi v Auronzu na zim-skem pouku. Nekateri dijaki te srednje šole bodo namreč ob po-vratku domov sodelovali na ome-njenem tekmovalju. Tekmovalce pa, ki bodo odšli v Sappado z Bregom v nedeljo zjutraj, obveščamo, da bo odhod avtobusa ob 6. uri z Boljunca.

V. L.

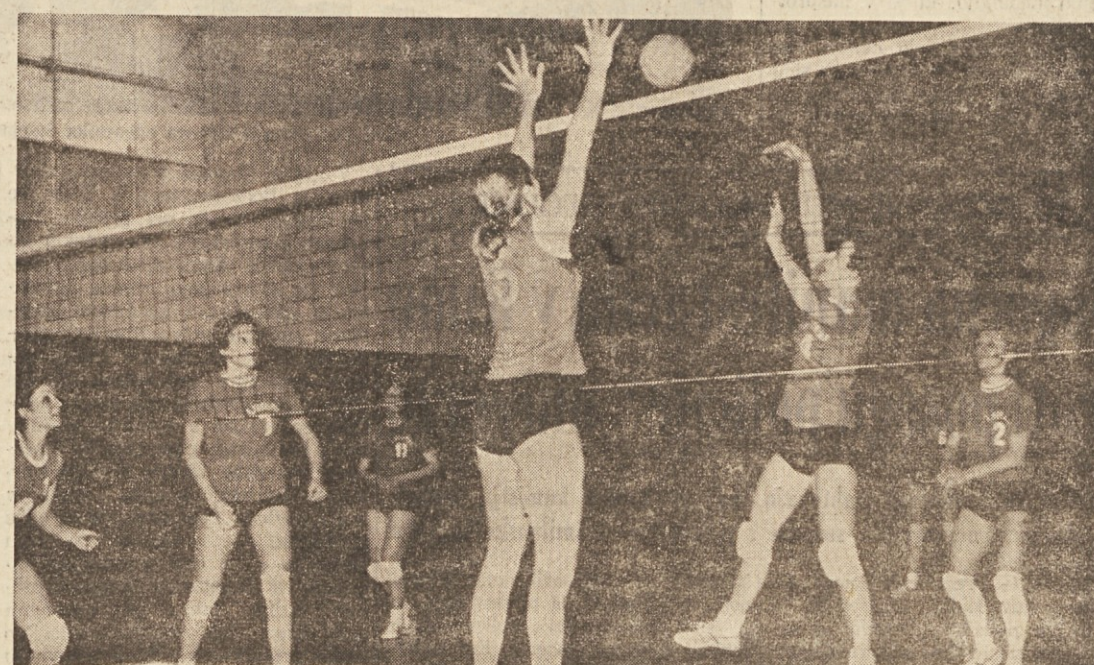
OBVESTILO

Športno društvo Polet sklicuje za danes, dneb 27. januarja 1973, redni občni zbor z začetkom ob 20. uri v prvem sklepanju in ob 20.30 v drugem sklepanju.

Za to tekmo je trener Marson sklical sledeče igralce: Devetak, Trivelato, Corva, Ferolija, Bati-stič, Kovin, Petegan, Sambo, Mar-son, Florenin, Tomsic, Pozzo.

D.

Vljudno vabljeni.

Niti pomoč Klabjanove (na sliki s št. 5) v nedeljo Bregu ni pomagala k boljši in učinkovitejši igri

KOŠARKA

Priložnost za borovce v Benetkah

Danes in jutri bodo nastopili tudi naši mladinci, naraščajniki in dijaki

D LIGA

«Tokrat bomo zmagali,» pravi najboljši Borov strellec Boris Fabjan. Res je, da mostvo igra od ne-delje do nedelje zanesljivo, točk pa še vedno ni. Žal, kar je za iz-pad važno, pa so prav točke.

Jutrišnji Borov nasprotnik je Je-solo iz Benek. To je edina ekipa, ki igra na odprtem. Za «plave» bo to torej dvojna težava. Sicer pa sodi Jesolo med slabše peterke te-ga prvenstva in borovci imajo je-nekaj priložnosti za osvojitve pr-vih točk. Med tednom so se resno zbal, da je Šare hujše bolan (ta-ko so mu napovedali na šolskem zdravniškem pregledu), nato pa se je vse srečno končalo in trener Mari se je tako lahko oddahnil. Bor bo igral v Benetkah z nasled-njo postavo: Adrijan in Danijel Za-vadla, Fabjan, Kralj, Šare, Rudes, Hrvatič, Št. R. I., Pertot.

MLADINCI

Borovi mladinci bodo drevi proti ekipi Radici Arte B le zaigrali s popolno postavo. Upajmo le, da bo do končnice le osvojili prvi točki v tem prvenstvu. Sicer je gostujoče mesto prvo dobro pripravljeno in naloga «plavih» bo težka. Menimo pa, da so borovci kos Goricanom, le bolj zbrano morajo igrati.

Vse kaže, da se bo v mostvo po-povno vrnil Deško.

Postava: Francija, Barazutti, Ko-ren, Hrvatič, Deško, Kalc, Pečen-ko, Oblak, Vatovec, Klobas.

NARAŠČAJNIKI

V A skupini bo Kontovel sprejel v goste ekipo Inter 1904, ki je še vedno neporažena na vrhu lestvice. Naloga naših mladih košarkarjev bo zelo težka. Od njih pa seveda pričakujemo dober nastop.

Poletovci so v nedeljo pokazali napredek. Proti Italsidru, na do-mačem igrišču, bi lahko torej po-skrbeli za presenečenje, čeprav je to dokaj težko, saj ima Italsider zelo visoke igralce. Poletovci pa imajo le Ivana Škabarja, ki bi se lahko zaradi višine kosal z na-sprotniki.

V B skupini bodo Borovci drevi igrali proti drugemu z lestvice, pro-

ŠOLSKO PRVENSTVO

Slovenski dijaki liceja «Prešeren» bodo popoldne igrali odločilno tek-mo proti reprezentanci šole «Ober-dan». Srečanje bo važno, kajti na-ši dijaki so prvo tekmo proti «Aos-ta» izgubili.

b. l.

V NEDELJO ZJUTRAJ

Zagrebska Mladost gost Salonita

Ljubiteljem odbojke na Goriškem se jutri obeta nadvse zanimiv in kvaliteten športni dogodek ter pri-jeten nedeljski dopoldan.

Na povabilo odbojkarkega kluba Salonit prihaja v Kanal desetkrat-ni državni prvak, mostvo zagreb-ske Mladosti, ki je bilo leta in le-ta pojem jugoslovanske odbojke. Od-bojkarje Mladosti ni potrebno po-sebeje predstavljati saj sodojo vse-povojni čas v sam jugoslovanski vrh.

Čeprav je Mladost zadnja leta v senci nekaterih drugih klubov, je to mostvo še vredno svojega ugleda, ki si ga je pridobil v preteklosti. Z odhodom nekaterih

igralcev iz kluba (Jankovič, Kos) je mostvo precej pomlajeno. Lani je Mladost v jugoslovanski 1. ligi zasedlo še vedno odlično 5. mesto, letos pa se Mladost trenutno na-haja na 7. mestu, z velikimi mož-nostmi za visoko uvrstitev.

Kanalški odbojkarji, ki pridno va-dijo že ves januar, še niso v pra-vi formi, vendar je Mladost tak nasprotnik, ki bo nedvomno navdihnil domačine, katerim bodo (tako kot vedno) priskočili ena pomoč-vedno številnejši gledalci, ki ne bo-
do zamudili te enkratne priložnosti.

Tekma z Mladostjo bo v nedeljo, ob 10. uri, v telovadnici osnovne šole v Kanalu.

Slovenska mladinska mostva se bodo danes zbrala v Mariboru na 3. turnirju za mladinsko prvenstvo Slovencev za leto 1972. Na tretjem — odločilnem turnirju, bosta od-primorskih mostov sodelovala Bo-vec in Salonit.

Bovec je po dveh turnirjih na prvem mestu z 22 točkami, pred domačim Branikom, ki ima točko manj. Mlado mostvo Salonita za-se ta trenutno tretje mesto s 17 točkami. Medtem ko bodo Bova-nci le težko odbržali prvo mesto, pa vse kaže, da bo Salonitu uspe-
šno odbržati še vedno odlično tre-tje mesto. Razvoj dogodkov na so-botnem turnirju pa lahko to napo-vedovanje v celoti ovzre.

E. Hvalica

Kako je Mussolini prišel na oblast
POHOD NA RIM 1922

20.

Zatrjuje se, da je bila to Mussolinijeva ideja. V bolonjskem ljudskem gledališču je bila namreč lutka s črno srajco in kapo s čofom na glavi. Imenovala se je Faggiolino. V besednih dvo-bojih in preprih je imela ta lutka vedno prav, vedno je vzpo-stavila red, ker je držala v rokah večjo gorjanco in je vse spo-re reševala z udarci. Tako kot so delali fašisti.

Prvi govor, ki ga je imel Mussolini v parlamentu, je bil povsem v stilu njegovih idej. To je bila mešanica vsega mogo-čega, v čimer je le bilo slutiti težnjo da bi preprečili izo-lacijo fašistov na Montecitoriu. Z drugimi besedami, fašistični «duče» je vendarle ponujal roko vsem, neglede na nevljud-ni, vulgarni ton, s kakršnim je nastopal. Nekoliko mu je bi-lo v napoto že povsem nekontrolirano divjanje posameznih krajevskih in pokrajinskih fašističnih veljavkov, ki so prav l. 1921 povečali število kazenskih ekspedicij proti socialistom in zlasti komunistom ki so se vse bolj pojavljali kot nova, od-ločna protifašistična sila na italijanski politični sceni.

Zamisel, da se ponudi roka sprave in vsaj do neke mere ustavi va, krvavih obračunov, so pospešili dogodki v mestu Sarzana, v Toskani. Dne 21. julija l. 1921 se je kolona to-skanskih fašistov napotila proti Sarzani, da bi rešila iz za-pora nekatere zaprte fašiste, med katerimi je bil tudi eden od največjih fašističnih krivolokov tega kraja, neki Renato Ricci.

«Duce» Benito Mussolini takoj po prihodu na oblast: značilne iz-buljene oči in «magnetičen» pogled

Tokrat pa so karabinjerji, za razliko od podobnih priložnosti prej, z orožjem ustavili fašiste, odprli proti koloni ogenj in štiri ubili. Drugi so se razbežali po bližnjih poljih in gozdičih. Tu so jih dočakali kmetje, ki so jih vodili komunisti, in obračunali z njimi. Na samem kraju je obležalo 18 mrtvih in 30 ranjenih.

Samo deset dni pred tem so se fašisti zbrali, da bi na-padli Viterbo, ki so ga imeli za močno oporišče «rdečih». V napadu so sodelovali še fašisti iz Perugia, Orvieto in Rima. Ob spopadu je bilo ranjenih tudi nekaj angleških turistov, ki so z avtom potovali v Rim. Eden od teh je umrl. Istočasno so «squade d'azione» organizirale kazenske ekspedicije v Tu-rinu, Trevisu, Carrari (kjer je bilo pet mrtvih in dvajset ran-jenih), v Livornu (trije mrtvi in trideset ranjenih) in tako dalje.

Mussolini je v tem času celo govoril o nekakšni svojevrst-ni krizi gibanja, da bi prikazal, kako da v resnici fašistična narava ni takšna — nasilna, zločinska, divjaška. Nasprotno, 23. julija je v «Popolo d'Italia» napisal:

«Zadnji tragični dogodki, ki so od Viterba do Sarzane za-vili v črno življenje italijanskega fašizma, pomenijo logičen zaključek neke krize, ki že nekaj mesecev pretresa našo orga-nizacijo: to je kriza razvoja in, kot posledica tega, kriza di-scipline. Z ogromnim razvojem, ki ga je doživelo naše giba-nje, je stopilo v organizacijo «fasci di combattimento» na ti-soče oseb, ki so fašizem razumele kot organizacijo za uveljav-ljanje določenih osebnih interesov ali kot organizacijo nasilja za izvajanje nasilja. Ze večkrat smo rekli, da mora biti naše nasilje kavalirsko, aristokratsko, kirurško in, potencialno, v določenem smislu humano. Toda rečeno je bilo zaman!»

Kljub odporu določenega dela vplivnih fašistov in naspro-tovanju komunistov, republikancev in katoličanov proti skle-nitvi sporazuma o pomiritvi, s čimer bi se dosegel konec spopadov in prelivanja krvi, ki so že dosegli obseg državljan-

ske vojne v razmerju, v kakršnem so se tudi pripadniki ko-munistične in republikanske stranke, kot sicer tudi sociali-sti, oboroževali, da bi se branili pred fašističnim nasiljem in zločini — so fašisti, socialisti in predstavniki Generalne konfederacije dela, 3. avgusta 1922 podpisali ta sporazum v kabinetu predsednika skupščine.

Mir po mestih in vaseh Italije pa tudi po podpisu ni za-vladal. Sporazum je ostal mrtva črka na papirju in gola ilu-zija, enaka tisti, po kateri naj bi se fašizem privredel na tir-nice zakonite politične borbe in akcije, brez zločinov in pre-livanja krvi. To je bilo isto, kot če bi kdo pričakoval, da bo volk z dlako menjal tudi svojo naravo. Po kratkotrajnem pre-mirju je prišlo do novih spopadov in novih fašističnih zlo-činov, še bolj krvavih in okrutnih od prejšnjih.

Krajevni in okrajni fašistični veljaki so povsem javno za-htevali, da se sporazum o pomiritvi razveljavi. Sicer se sploh niso čutili obvezani, da bi njegovo črko in duh spoštovali, kar so tudi v praksi s svojimi dejanji potrjevali. Nekateri med njimi so se tajno sestajali, da bi se dogovorili glede obrambe «revolucionarnega značaja» fašizma pred njegovo «parlamen-tarno degeneracijo».

Prav v tem času so fašistični poslanci v parlamentu spro-žili pri Mussoliniju in nekaterih drugih voditeljih fašizma po-budo, da bi se fašistično gibanje spremenilo v stranko. Po njihovem mnenju, je gibanje že imelo mnoga obeležja in zna-čilnosti stranke in je zato postajalo vse bolj nujno, da se na-pravi «maturna» programska, taktična in statutarna diferen-ciacija».

Po Mussolinijevih trditvah in predvidevanjih je bilo o-semdeset odstotkov fašistov za ustanovitve stranke. Sama

